Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Ljudstvo je bilo tisto, ki nam je omogočilo to zmago, omogočilo nam je, da smo vzdržali vse težave.

TITO

Leto VI. - Št. 78 | Izhaja vsak dan razen ob ponedeljkih | Ljubljana, torek, 23. julija 1945 | Mesečna naročnina Din 40.— | Cena Din 2.—

Konkretne naloge Osvobodilne fronte

Nadaljevanje govora tov. Borisa Kidriča, predsednika Narodne vlade Slovenije na I. kongresu OF

Osvobodilna fronta je že 1941 zajela skoraj ves slovenski teren. Organizirala in aktivizirala je naše ljudske množice, povedla jih je v boj. Okupator je organizacije Osvobodilne fronte divje preganjal. Uničeval jih je, marsikje je trenutno izgledalo, da je vse izgubljeno, da so najboljši ljudje padli in propadli za našo veliko stvar, da niso pustili ničesar za seboj. Toda organizacije Osvobodilne fronte so znova vstajale, rastle so kot gobe po dežju. Osvobodilna fronta je vztrajala v najhujših okoliščinah, dokazala je, da je prav tako neuničljiva kakor je neuničljiv naš narod sam.

Kljub temu se je spričo vse hujšega, pa tudi vse bolj izkušenega okupatorjevega terorja moralo nujno zgoditi, da ob končni osvoboditvi organizacija Osvobodilne fronte marsikje ni obstojala več v takem obsegu in v taki širini kakor je živela in delovala v razdobjih svojega množičnega poleta.

Po končni osvoboditvi se je torej Osvobodilna fronta znašla pred veliko nalogo, da svoje organizacije vsepovsod razširi in poglobi, da vsepovsod in v vsakem pogledu popravi posledice okupatorjevega terorja, da zajamči svojim organizacijam nov razmah, razmah, ki docela ustreza pogojem svobode.

Ta naloga ni bila popolnoma lahka. Težja je bila toliko bolj, kolikor so se kaj hitro vživeli v nove pogoje špekulantje, zakrinkani reakcionarji, izdajalci, ki bi se bili radi skrili pred pravično narodno sodbo in so zato poskusili uganjati svoje staro početje na novih postojankah. Špekulantje in skriti izdajalci so se začeli riniti, vsiljevati v odbore Osvobodilne fronte. Ponekod se jim je to tudi posrečilo. Reklo se je torej: širiti organizacijo, aktivizirati ljudske množice, pogumno dvigati nove, neizkušene kadre, hkrati pa prav na teh temeljih izvrševati in izvršiti vso potrebno — čistko.

Danes lahko ugotovimo, da je prvi kongres Osvobodilne fronte, obstoječe iz izvoljenih delegatov, ki so jih izbrale osnovne terenske organizacije, velik politični in organizacijski uspeh Osvobodilne fronte po končni osvoboditvi Slovenije.

Za ta uspeh se mora Osvobodilna fronta zahvaliti svoji pravilni politični in organizacijski zasnovi. Za ta uspeh se mora zahvaliti vam, zastopnikom, predstavnikom, delegatom naših terenskih organizacij. Zahvaliti se mora našim terenskim organizacijam, ki so vas poslale. Predvsem pa se mora zahvaliti našim ljudskim množicam, ki se zavedajo, da je Osvobodilna fronta njihova, pristno in popolnoma njihova, in skladno s tako svojo zavestjo tudi ravnajo.

Utrditev organizacij Osvobodilne fronte, njihova razširitev med kar najširšimi ljudskimi množicami — to, tovariši in tovarišice, je danes ena izmed naših osnovnih nalog, o kateri si morate biti predvsem na jasnem vi, delegati. Ponesite s tega kongresa jasen načrt in trdno voljo, da je ne sme biti ne vasi, ne tovarne, ne mestne četrti, ne urada, ne poklica, kjer ne bi bilo organizacije Osvobodilne fronte.

Poudariti moram, da se glede vsebinskega pojmovanja Osvobodilne fronte marsikje skrivajo zelo napačni pogledi. Naši ljudje so se navadili motriti Osvobodilno fronto vse preveč po vzorcu starih strank. Zavedajmo se, tovariši in tovarišice, da nam ne gre samo za pripadnike, ki bodo volili. Seveda želimo vezati slehernega poštenega Slovenca na Osvobodilno fronto, toda hkrati hočemo, da naše organizacije postanejo torišče in žarišče vsestranske aktivnosti naših ljudskih množic, torišče in žarišče političnega vzgoje naših ljudskih množic, torišče in žarišče nove gospodarske vzgoje naših ljudskih množic. Mi hočemo, da postanejo organizacije OF tiste in take organizacije, v katerih bodo naše ljudske množice vsestransko izživljale svoje potrebe po političnem in drugem udejstvovanju. Mi hočemo, da postane sleherna terenska organizacija Osvobodilne fronte utripajoč živec vsega našega javnega življenja.

Osvobodilna fronta ima tudi v tem pogledu že svojo zgodovino. Spomnite se samo na težke okupatorske mesece 1941 in 1942 v Ljubljani, ko je bila vsa Ljubljana, čeprav pod okupatorjevo peto, čeprav v ilegalnosti, prepregožena z množičnimi organizacijami Osvobodilne fronte, ko je vsa Ljubljana dihala tako, kakor je hotela Osvobodilna fronta, ko je vsa Ljubljana proti okupatorju, narodnim izdajalcem in špekulantom reagirala tako, kakor je hotela Osvobodilna fronta, ko so ljudske množice vse Ljubljane našle v Osvobodilni fronti svojo podobo, posodo svoje lastne skrivnosti, uresničenje svojih najboljših misli in želja. Spomnite se, tovariši in tovarišice, na tiste mesece, ko je bila moč Osvobodilne fronte prav zaradi njene ljudskosti, zaradi njene povezanosti z ljudskimi množicami tolikšna, da je moral kljub svojim bajonetom, kljub svojemu terorju, kljub svoji oblasti priznavati sam okupator: Osvobodilna fronta je postala država v državi.

Prepričan sem, tovariši in tovarišice, da bomo tudi danes, ko gre za svobodno graditev naše bodočnosti, zmogli, kar smo zmogli v letih okupatorjevega terorja. Naše organizacije morajo postati središče ljudskega udejstvovanja, nuditi morajo ljudskim množicam in posamezniku vse, kar zahteva politično razgiban državljan. Biti morajo visoka politična in visoka gospodarska šola naših ljudskih množic, razviti se morajo v najbolj dinamično silo našega javnega življenja.

Mnogo naših tovarišev napačno pojmuje vsebino Osvobodilne fronte. Nekateri jo pojmujejo preširoko, drugi preozko. Preširoko jo pojmujejo, ko gre za zakrknjene in premetene protiljudske špekulante, ki se vrivajo v naše vrste, da bi se pred nami skrili in nas hkrati razkrajali znotraj naše lastne hiše. Za take špekulante naša širina ne velja. Ven z njimi! — Preozko pa naši aktivisti čestokrat pojmujejo Osvobodilno fronto, ko gre za ljudske množice. V tem pogledu hočemo danes še večjo širino kot smo je bili navajeni doslej, kajti sedaj, v svobodnih časih, smo večje širine tudi sposobni. Mi hočemo tako širino, ki bo zajela vse naše ljudske množice, ki bo vzgajala naše ljudstvo v njegovi celoti. Naj spregovorim še v nekem pogledu o širini in o ožini. Nekateri naši tovariši se boje spregovoriti odkrito ljudsko in demokratično besedo, čeprav jo ljudstvo pričakuje, v bojazni, da bodo »odbili« protiljudske špekulante. Taka »širina« je seveda napačna. Z druge strani pa je izrazito napačno, če se naši tovariši zaradi opreznosti in budnosti pred špekulanti boje poštenih, dobronamernih in odkritosrčnih ljudi, ki pristajajo na Osvobodilno fronto in njen program, ki pa jih še nismo v celoti preizkusili. To je ožina, to je sektaštvo, ki mu je treba napovedati najostrejši boj. Ob vsej naši čuječnosti, ki jo moramo v borbi proti reakciji še zaostriti, se zavedajmo, da so za ljudi najboljša preizkušnja njihova dejanja, njihovo dejansko ravnanje. Razgibana organizacija Osvobodilne fronte je najboljše in najučinkovitejše sredstvo tako za odkrivanje premetenih špekulantov kakor za vključevanje in pravilno usmerjanje odkritosrčnih, poštenih ljudi.

Pred nami so volitve v Narodne odbore. Na večini slovenskega ozemlja, namreč povsod, kjer Narodni odbori niso bili na osvobojenih ozemljih izvoljeni že v partizanskih časih, vrše funkcijo Narodnih odborov doslej odbori Osvobodilne fronte. Ker uživa Osvobodilna fronta zaupanje med ljudstvom, je popolnoma jasno, da bodo v Narodne odbore izvoljeni predvsem dosedanji funkcionarji Osvobodilne fronte, zlasti tisti med njimi, ki so se že doslej ukvarjali z upravnimi posli.

V zvezi z volitvami v Narodne odbore bo potemtakem nujno potrebno izvesti ponovne volitve v organizacijah in forumih Osvobodilne fronte. Popolnoma napačno bi namreč bilo, če bi bili funkcionarji v odborih Osvobodilne fronte do kraja istovetni s funkcionarji v Narodnih odborih. Osvobodilna fronta bi se tako izrodila v »državno stranko«, ki je nikakor nočemo. Ožje funkcionarsko jedro bo seveda glede na dejstvo, da je naša nova ljudska oblast zrasla iz narodno osvobodilnega gibanja Osvobodilne fronte in da se sedaj oslanja ter da se bo tudi v bodoče naslanjala na ljudsko demokratično gibanje Osvobodilne fronte — v obojnih odborih vsekakor isto. Odbornike Narodnih odborov bo razen tega treba prav tako pritegovati na sestanke, na poročanje in na odgovornost pred organizacijami Osvobodilne fronte. Vse to pa nikakor ne dovoljuje, da bi bili Narodni odbori v širšem smislu besede do kraja istovetni z odbori Osvobodilne fronte. Ravno v odbore Osvobodilne fronte bo treba izbrati čim več tovarišev, ki z upravnim delom niso zaposleni.

Takoj po našem kongresu bo torej treba pripravljati in sklicevati okrajne in okrožne konference ter voliti krajevne, okrajne in okrožne odbore ter okrajne in okrožne plenume.

Sklicevanje konference, volitev novih plenumov in odborov — je treba združiti s splošno aktivizacijo Osvobodilne fronte v smislu, kakor sem govoril zgoraj. Konference moramo posvetiti predvsem vprašanju, kako naše organizacije in v njihovem okviru ljudske množice vsestransko aktivizirati, kaj ukreniti, da bo vsa OF zares postala en sam živ utrip. V plenume in odbore volimo predvsem take tovariše in tovarišice, ki bodo k dejanski aktivizaciji največ doprinesli.

Nimajo prav tovariši, ki se zadovoljujejo z ozkimi odbori Osvobodilne fronte. Potrebujemo in tudi hočemo široke plenume Osvobodilne fronte, v okviru takih širokih plenumov pa ožje odbore, ki naj vodijo tekoče posle. Samo široki plenumi odražajo resnično množičnost Osvobodilne fronte. Le s širokimi plenumi lahko dosežemo pritegnitev novih kadrov, ki so bili doslej pozabljeni med ljudskimi množicami.

Nekaj besed o profesionalizmu in aktivistih. Že na zadnjem zboru aktivistov OF smo odločno udarili proti profesionalizmu, ki je preprečeval razvoj in rast domačih kadrov v organizaciji Osvobodilne fronte. Jasno smo definirali, kdo je aktivist. To definicijo je treba danes ponoviti. Aktivist Osvobodilne fronte je sleherni, ki aktivno, zavedno, dosledno in disciplinirano — dela za Osvobodilno fronto. Nikakor ni potrebno, da je profesionalni politični delavec, kdor želi biti aktivist OF. Mi nočemo profesionalnih političnih delavcev! Hočemo, da se v aktiviste Osvobodilne fronte razvijajo delavci po tovarnah, kmetje po vaseh, uradniki po uradih. Tovariši in tovarišice, zgraditi moramo domač kader, dvigniti in razviti moramo domač kader slehernega kraja, sleherne vasi, sleherne tovarne in slehernega urada.

Najbližja neposredna naloga Osvobodilne fronte po I. kongresu so volitve v Narodne odbore. Kaj želimo doseči z volitvami?

Prvič hočemo z volitvami ustvariti pogoje za nadaljnjo sistematično graditev naše ljudske oblasti. Doslej smo Narodno osvobodilne odbore volili v časih hudega okupatorjevega pritiska na tako imenovanih osvobojenih, partizanskih ozemljih. Po končni osvoboditvi smo morali na večini slovenskega ozemlja organizirati začasno narodno oblast brez izvoljenih Narodno osvobodilnih odborov. Jasno je, tovariši in tovarišice, da pomeni tako stanje zelo resno zapreko za nadaljnji razvoj, za nadaljnjo graditev naše ljudske oblasti, naše ljudske demokracije. Prav zaradi tega, da tako zapreko odstranimo, prav zaradi tega hitimo sedaj na volitve s pospešenim tempom. Volitve je potemtakem vzeti izredno resno. Te volitve so eden izmed temeljnih kamnov v naši graditvi ljudske oblasti. Te volitve so eden izmed temeljnih kamnov za graditev posameznih javnih in oblastvenih institucij, ki doslej niso mogle naprej, kakor je to primer z našim sodstvom.

Dalje želimo s temi volitvami doseči še večjo aktivizacijo ljudskih množic. Volitev ne izvajamo tako, kot so jih izvajali stari protiljudski režimi, kot so jih izvajale stare protiljudske stranke, ki jim je šlo le za glasove. Mi hočemo, da v predvolilni kampanji ljudske množice razpravljajo o vseh svojih bistvenih vprašanjih, da predvolilna kampanja ljudske množice aktivizira tako na političnem kakor na gospodarskem poprišču, da postane izhodišče konstruktivnega udejstvovanja najširših ljudskih plasti.

Tretjič uporabljamo te volitve kot pripravo, kot veliko pripravo in veliko smotro za volitve v — konstituanto.

Četrtič hočemo sedaj, v svobodi s temi volitvami znova dokazati, da slovensko ljudstvo zaupa edino svoji OF.

Končno naj bodo te volitve čistka naših Narodnih odborov. Očistijo naj jih do kraja vseh špekulantov.

Spregovoriti moram še o instituciji, ki jo bomo tudi v kratkem volili. Mislim ljudsko tožilstvo. Ljudsko tožilstvo bodi institucija, ki naj ljudskim množicam omogoči, da se pritožijo proti sleherni samovolji, proti vsemu, kar ni v skladu z našim ljudskim demokratičnim redom, z našo demokratično zakonitostjo. Marsikje na našem terenu ni vse prav, kar se namreč demokratičnega reda in demokratične zakonitosti tiče. Marsikateremu funkcionarju se je zavrtelo v glavi, postal je oblasten, uganja samovoljo. Ne zaveda se svojih dolžnosti, do ljudskih množic, ne zaveda se svojih dolžnosti do naše nove ljudske oblasti. Zaradi ravnanja takih funkcionarjev, ki se jim je neopravičeno in brez vsake potrebe zavrtelo v glavi, se poraja tudi sem ter tja nezadovoljstvo, zlasti med zaostalimi ljudskimi množicami, ki si ne znajo pomagati in še niso sposobne konstruktivne kritike proti neopravičeni in vsej naši zasnovi nasprotni samovolji. Mi moramo potemtakem ljudskim množicam nuditi ventil, da nastopijo same za utrditev demokratičnega reda in demokratične zakonitosti, kjer koli ju kdor koli krši. Tak ventil bodo zlasti ljudski tožilci, ki jih bodo volile naše ljudske skupnosti po vaseh, tovarnah itd. Ljudski tožilci bodo najkrepkejša podpora našemu javnemu tožilstvu, poglavitnemu čuvarju našega javnega reda in demokratične zakonitosti. Prav kot taki pa bodo seveda hkrati ljudski, demokratično izvoljeni čuvar naših državnih koristi na samem terenu, med samimi ljudskimi množicami.

Prehajam na naše gospodarske naloge. Naše gospodarske naloge niso ločene od naših političnih nalog, temveč so bistveni, sestavni del naših splošnih političnih nalog. Že nekajkrat smo poudarili, da nas bo poskusila reakcija, ki smo jo premagali na političnem poprišču, tolči sedaj na gospodarskem sektorju, kjer je naše delo najtežje, ker imajo protiljudski elementi največ tradicij, največ izkušenj in največ postojank. Razen tega imamo danes opravka z ruševinami, ki so jih povzročili okupatorji in domači izdajalci. Ukvarjati se moramo z obnovo in z vsemi mogočimi gospodarskimi težavami, ki nujno, neogibno slede vsaki vojni. Tovariši in tovarišice, predvsem slednje dejstvo želim naglasiti. Kdor zaradi današnjih gospodarskih težav godrnja, se ne zaveda, koliko večje bi bile težave, koliko hujše bi bilo njihovo breme za naše ljudske, za naše delovne množice, če ne bi bilo naše ljudske oblasti. Težave bi namreč danes same ob sebi obstojale prav take kakršne so, kajti gospodarske težave nujno izvirajo — kot smo že rekli — iz štiriletne vojne. Toda če ne bi bilo naše ljudske oblasti, bi moralo naše ljudstvo vrhu vsega tega težave premagovati za protiljudske pijavke, kakor jih je moralo premagovati po letu 1918, in ne zase, kakor jih premaguje danes. To, tovariši in tovarišice, povejte vsem tistim, ki zaradi neogibnih povojnih težav nergajo, tega se zavedamo mi vsi!

V ostalem pa velja glede gospodarskih težav, glede gospodarskih vprašanj na splošno, glede naših gospodarskih nalog isto, kakor pove že sama ljudska modrost. Čim več boš pridelal, čim večja bo storilnost tvojega dela, tem laže boš uredil svoje gospodarstvo. Iz tega pa sledi za nas, iz tega sledi za ljudske, za delovne množice našega naroda, da moramo dvigniti produktivnost svojega dela, da je delo danes moralna dolžnost, da je delo za nas čast in ponos. Vse to trdimo jasno, glasno z zavestjo polne odgovornosti. V stari Jugoslaviji delo ni bilo vir blaginje ljudske države, v stari Jugoslaviji je bilo delo predmet brezvestnega izkoriščanja protiljudskih pijavk, špekulantov, kapitalistov — krvosesov. Danes je postalo delo vir in temelj blaginje naše ljudske države. Zato postaja delo tudi izvor splošne ljudske blaginje. Čim več bomo pridelali, čim više bomo dvignili produktivnost svojega dela, tem prej bodo za nami gospodarske težave. Od ljudstva, od njegovega dela je danes odvisno, kakšna bo njegova prihodnost, ravno v tem tovariši in tovarišice, je ves velikanski pomen naše borbe, je ves njen orjaški uspeh. Nekdaj ni bilo odvisno od našega dela, kako bomo živeli. Nekdaj je naše delo krmilo samo protiljudske oblastnike. Sedaj smo si priborili tako stanje, da lahko s svojim delom ustvarjamo srečno bodočnost — sebi.

Glede na vse to moram naglasiti troje. Prvič: Osnovna naloga naših tovarn je danes, da izdelajo zadostno količino produktov. Brez zadostne količine industrijskih izdelkov, brez zadostne produktivnosti našega dela po tovarnah, ne bi mogli izvršiti svojih obveznosti do države, do svoje ljudske skupnosti na splošno, niti ne do naših kmetov, ki so nam dolžni zajamčiti osnovna živila. Drugič: S svoje strani je danes naš kmet v svojem odnosu do naše ljudske skupnosti dolžan, da zajamči po trdnih cenah zadostno količino življenjskih potrebščin. Brez nje ni mogoče, da bi industrijski delavec, uradnik, droben človek v mestu izpolnil svojo dolžnost do svojega ljudstva, do svoje države. Tretjič: Ljudske množice, ki delajo sedaj zase, ki grade zase, se morajo prav danes izogniti sleherni sebičnosti. Sebičnost je grobokop naših skupnih ljudskih koristi. Osvobodilna fronta, ki je vselej bila in vselej bo na braniku demokratičnih pravic našega delovnega ljudstva, Osvobodilna fronta, ki se bori in ki se bo vselej borila za srečno prihodnost našega delovnega ljudstva — prav ta Osvobodilna fronta hkrati naglaša, da je požrtvovalnost na našem gospodarskem poprišču dandanes ena izmed osnovnih moralnih obveznosti slehernega državljana. Tovariši in tovarišice, naša gospodarska, naša delovna požrtvovalnost ne bo več koristila žepu protiljudskih oblastnikov, temveč bo koristila predvsem našemu delovnemu ljudstvu.

Končno še vprašanje kadra naše Osvobodilne fronte. Osvobodilna fronta je prav zaradi tega izvedla tak preokret v naši narodni zgodovini, ker je znala dvigniti iz naših ljudskih globin vodilne kadre našega naroda. Včerajšnji delavci iz naših tovarn in kmetje iz naših vasi so danes naši ministri, naši oficirji, naši funkcionarji. Nenehno dviganje naših kadrov iz ljudskih globin mora biti tudi v bodoče naša osnovna zapoved. Prav v tem, da bomo vzgajali ljudske kadre, prav v tem, da bomo nudili vso pomoč ljudskim kadrom, prav v tem, da se bodo naši delavci, naši kmetje, naši delovni intelektualci učili upravljati državo, se pravi učili upravljati sebe, je največje jamstvo, da nam demokratičnih pridobitev ne bo nihče več iztrgal iz rok.

Toda ljudski kader, ki ga dviga naše ljudsko demokratično gibanje, ima hkrati velikanske moralne obveznosti. Predvsem se naš ljudski kader ne sme prevzeti. Naš ljudski kader se ne sme navzeti starega birokratizma. Marsikje na terenu, tovariši in tovarišice, imamo opravka z dejstvom, da so se naši kadri prevzeli, da se je našim kadrom začelo vrteti v glavi, da naši kadri ne ravnajo z ljudskimi množicami tako, kakor mora ravnati resnični ljudski funkcionar; da ponekod celo ravnajo tako, kakor so ravnali stari, osovraženi protiljudski birokrati. Tem in takim pojavom napovedujemo najostrejši boj. Ne napovedujemo ga samo zaradi koristi in potreb naših ljudskih množic. Napovedujemo ga tudi zaradi moralne vsebine in podobe naših kadrov, na katere smo ponosni in hočemo ostati ponosni. Kar je na II. zboru naših aktivistov naglasil tovariš Kardelj, poudarjamo tudi danes: naš današnji kader, naš funkcionar, naš aktivist — ni uradnik, naš kader, naš funkcionar, naš aktivist je borec, borec demokratičnih ljudskih množic. S tako zavestjo, tovariši in tovarišice, pojdite na teren, s tako zavestjo organizirajte Osvobodilno fronto, s tako zavestjo pomagajte novim kadrom in jih vzgajajte. Tako in zgolj tako boste zajamčili izvedbo vseh naših nalog.

Brzojavki maršala Tita

Narodnemu svetu ameriških Hrvatov v Pittsburgu in zedinjenemu odboru Američanov jugoslovanskega porekla

Beograd, 21. jul. (Tanjug.) »Zahvaljujem se za tople pozdrave, ki ste mi jih poslali z vaše plenarne seje v Pittsburgu. Mi v domovini smo veseli in ponosni na vsak glas, ki nas doseže z one strani Oceana, ker ob vsaki taki priliki še enkrat dobimo potrdilo o domoljubju naših izseljencev, o njihovi stalni skrbi za rodno grudo in končno o tem, da je ta pot, po kateri smo šli, edina pravilna pot, ki vodi v srečnejšo bodočnost vse naše bratsko združene narode v novi demokratični federativni Jugoslaviji. Naša izmučena domovina s pravico računa na vašo pomoč, ki ste jo vi vedno obilno nudili, kadar je bila domovina v nesreči. Danes, ko smo zaradi okupatorjeve bestialnosti in dela njegovih pomagačev — domačih izdajalcev — mobilizirali vse svoje sile in sredstva, da jo obnovimo, dolžnost vsakega patriota, da dá vse, kar more, od sebe, da bi svojo domovino čimpreje napravil srečno, da bi doprinesel k čim hitrejšemu izbrisanju vseh sledi vojne. Hrvaški narod je uresničil svoje stoletne težnje v novi Jugoslaviji in, postavljajoč temelje svoje državnosti, se čvrsto oklenil vseh ostalih bratov. Krepite tudi vi edinstvo in bratsko ljubezen prav tako, kakor so to v domovini naši narodi storili enkrat za vselej. Naj živi naša svobodna domovina!« — Beograd, 21. julija 1945. Maršal Jugoslavije Josip Broz - Tito.

Beograd, 21. jul. (Tanjug.) »Prejel sem vaše bratske pozdrave s proslave, ki ste jo imeli 10. julija, ter se vam za nje prisrčno zahvaljujem v imenu vlade vseh naših narodov. Pri nas v svobodni domovini se zelo veselimo, kadar vidimo, da je borba naših narodov za svobodo in lepšo bodočnost naše domovine imela tako velik odmev za naše brate, ki so, četudi daleč od svoje domovine, razumeli, da je federativna Jugoslavija našla rešilno pot, po kateri bo v bodočnosti kot resnična demokratična zemlja postala steber miru na Balkanu in branilec svojih, z drago krvjo priborjenih pridobitev naše štiriletne narodne osvobodilne borbe. Naša junaška armada je bila ustvarjena v nadčloveški borbi naših narodov proti okupatorju in domačim izdajalcem in je glavna opora naše varnosti, a nerazrušljivo bratstvo, skovano med narodi Jugoslavije, je jamstvo, da bomo našo razrušeno zemljo z združenimi napori vsega jugoslovanskega ljudstva napravili lepšo, naprednejšo in srečnejšo, kakor je kdaj koli bila. Za nas v domovini bi bilo veliko veselje, da tudi vi daleč od domovine po našem zgledu ustvarite bratstvo in edinstvo in da ste vsak dan s svojo mislijo in delom prisotni pri obnovi naše domovine. Vsi vaši napori v materialnem in moralnem pogledu bodo pomenili zgraditev novih domov, cest in šol v Jugoslaviji, bodo pomenili izbrisanje ran, prizadeth nam v sveti osvobodilni vojni, in izpolnjevanje dolga do padlih junakov. Naj živi svobodna demokratična federativna Jugoslavija! Naj žive naši domoljubni izseljenci v Ameriki!« — Beograd, 21. julija 1945. Maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito.

Minister Franc Leskošek in generallajtnant Drapšin na Jesenicah

Prisrčno sprejeti gostje so prisostvovali velikemu zborovanju, ki se ga je udeležilo nad 2000 Jeseničanov

V soboto, 21. t. m. popoldne sta minister za industrijo in rudarstvo Franc Leskošek in generallajtnant Peter Drapšin, komandant I. tankovske armije Jugoslovanske armade v spremstvu treh sovjetskih častnikov obiskala Jesenice.

Pred tovarno je goste pričakovala velika množica delavcev in njihovih družin ter mladina, ki je goste obsula s cvetjem, ko so odhajali na dvorišče tovarne, kjer se je vršilo veliko zborovanje, katerega se je udeležilo preko 2000 Jeseničanov.

Zborovanje je otvoril predsednik krajevnega odbora delavskih sindikatov tov. Pleš Andrej, ki je v imenu jeseniških kovinarjev pozdravil generallatjnanta Petra Drapšina, ministra Leskoška Franca in predstavnike Rdeče armade. Svoj pozdrav je tov. Pleš zaključil takole: »Jeseniški kovinarji smo srečni, da je prišel k nam slavni Titov general Peter Drapšin, da so prišli med nas oficirji bratske Rdeče armade in prav posebno še, da je prišel med nas včerajšnji delavec, danes minister Narodne vlade Slovenije Franc Leskošek. Tako prisrčno nismo Jeseničani pričakovali še nobenih gostov, tako iskreni pozdravi niso veljali še nikomur, kot veljajo danes vam, ki ste nas v borbi vodili vse, da se bo v osvobojeni domovini čimprej dvignila produkcija, da bo vojska imela orožje, kmetje stroje, mi pa vse tiste pravice, ki jih doslej slovenski delavec še nikdar ni imel.«

Prvi je govoril, pozdravljen od množice zborovalcev generallajtnant Peter Drapšin, ki je dejal:

»Tovariši delavci in delavke! V izgradnji naše mehanizirane vojske igra glavno vlogo metalna industrija. Iz razgovorov z vašimi tovariši sem informiran, da ste vi v teh dneh na udarniški način izvršili velika dela za našo tankovsko armijo in tako omogočili nadaljnjo organizacijo najmodernejšega rodu vojske. Brez vas mi ne bi mogli izvršiti naloge, to je ustvariti vojske kot je doslej še ni bilo, čeprav moramo nadoknaditi delo 25 let v stari Jugoslaviji in delo zadnjih 4 let, ko smo se borili brez sodobne motorizirane armade.

Brez tankovske vojske si mi danes ne moremo ustvariti močne oborožene pesti jugoslovanskih narodov. Brez sodelovanja delavcev in delavk take vojske ne moremo imeti.

Vi, jeseniški kovinarji, ste v zadnjih dneh storili za našo vojsko veliko in se vam v imenu borcev in oficirjev I. tankovske armije za to vaše delo najiskreneje zahvaljujem. Če boste še v naprej delali tako, vam bo mogla Jugoslovanska armada očuvati pridobitve krvave štiriletne borbe. Cela 4 leta smo se borili s tem, kar smo zaplenili okupatorju in kar smo dobili od naših zaveznikov, zlasti od Rdeče armade. Prišel sem med vas, da izrazim svoje občudovanje vsem delavcem, ki pod najtežjimi pogoji, ko še ni rešeno vprašanje plač, vprašanje hrane itd. delate s tolikšnim veseljem. Ko vidijo naši borci in oficirji vašo požrtvovalnost, dobijo še več volje, da priborjeno svobodo in nezavisnost jugoslovanskih narodov, da meje nove Jugoslavije odločno zagotovijo. Ob zavesti vaše požrtvovalnosti postajamo še bolj odločni, da izvršimo svojo nalogo in vam obljubljam, da ne bomo za to svojo dolžnost nikdar štedili svoje krvi. To nam nalaga vaše požrtvovalno delo.

Sprejmite, delavci, tehniki in inženjerji, priznanje in zahvalo borcev Jugoslovanske armade in njenega poveljnika maršala Tita za vaše delo.

Govor generallatjtnanta Drapšina so zborovalci prekinjali z vzkliki Jugoslovanski armadi, Titu in Stalinu.

Za tem je pozdravil zborovalce v imenu Rdeče armade polkovnik Titarenko, za njim pa je spregovoril minister Franc Leskošek:

»Pohvala generala Drapšina in predstavnikov Rdeče armade, tovariši in tovarišice, ni majhna stvar. Ko je prišla I. tankovska armija v Slovenijo je delavski razred Slovenije šel I. tankovski armiji v vseh tovarnah v pomoč. Delavci so izvršili velika dela, s pomočjo katerih se je mogla tankovska armija dokončno organizirati.

V imenu Narodne vlade Slovenije se vam za to delo zahvaljujem in obljubljam da bo naša vlada storila vse, da bo vaša tovarna šla čimprej v popoln pogon, da se bo skoraj zakadilo iz vseh dimnikov. (Vzkliki: Živela Narodna vlada Slovenije! Živel njen predsednik Kidrič! Živel minister Leskošek!) Naročam, naj okrajni odbor izbere 3 delavce, ki so se pri delu najbolj izkazali. Predlagani bodo ministrstvu narodne obrambe za odlikovanje.

Tovariši in tovarišice! Nadaljujte z isto udarnostjo in požrtvovalnostjo kot ste začeli. Delajte z veseljem, saj ne delate več za tuje izkoriščevalce, marveč za svojo domovino, delate za sebe same!«

Po mnogoštevilnih vzklikih je predsednik odbora sindikatov tov. Pleš zaključil zborovanje.

Generallajtnant Peter Drapšin, sovjetski častniki in minister Leskošek Franc so si zatem ogledali jeseniško tovarno. Najprej so si ogledali posamezne dele za tanke, ki so bili izdelani v jeseniški tovarni.

Za tem so gostje obiskali martinarno, kjer so delavci delali že 18 uro. Prišlo je namreč nujno delo in po turnusu 12 ur so se delavci prostovoljno odločili, da bodo delali še 12 ur kljub prahu, temi in ostalim delovnim pogojem, samo da bo naslednji dan peč delovala.

Od tu so gostje šli v plavže, v mrzlo valjarno, v žičarno, v livarno in v mehanično delavnico, kjer je minister Leskošek razlagal generallatjnantu Drapšinu izdelovanje posameznih izdelkov. Minister Leskošek se je kot strokovnjak — kovinar posvetoval z delavcem pri stroju, kako bi se dala izboljšati metoda njegovega dela.

Po pregledu tovarne so se gostje odpeljali nazaj v Ljubljano.

Priznanje, ki so ga jeseniški delavci dobili za svoje delo od generallajtnanta Petra Drapšina in ministra Leskoška je dalo njim vsem nove volje, dalo novega poleta, da bodo ob premagovanju vseh težav v teh časih izvršili svojo dolžnost.

AVNOJ bo razširjen s 120 novimi poslanci

Osnutki novega uradniškega ter zakona o agrarni reformi in o porokah

Beograd, 22. jul. (Tanjug.) Po obvestilih, ki jih je dobil sotrudnik »Politike«, bo AVNOJ razširjen s 120 novimi poslanci. Narodno predstavništvo Jugoslavije bo tako delno dopolnjeno s člani starega parlamenta- ki je bil izvoljen 11. decembra 1938, delno pa s predstavniki raznih političnih strank in skupin. ki doslej niso bile zadostno zastopane v Protifašističnem svetu narodne osvoboditve Jugoslavije.

Glede novih zakonov. s katerimi se bo bavilo tretje zasedanje AVNOJ-a, se poroča, da načrt novega uradniškega zakona popolnoma ukinja vse dosedanje kategorije in skupine ter ukinja avtomatično napredovanja državnih uradnikov. Kot merilo za oceno državnih uslužbencev, njihovo napredovanje in nagrajanje upošteva načrt samo stvarno sposobnost uradnikov v zvezi s stvarnimi in drugimi kvalifikacijami.

Novi zakon o agrarni reformi bo popolnoma likvidiral zadnje ostanke fevdalnih odnosov v naši državi, zemlja bo dodeljena kmetom brez zemlje, borcem po predpisu zakona o demobilizaciji in kmetom z zelo malimi posestvi, kjer je nemogoče živeti od poljedelskega dela.

Zvezna vlada je tudi pripravila predlog zakona o porokah, ki ga bo obdelal AVNOJ. Civilna poroka bo po tem načrtu obvezna za vse državljane, pušča pa vsakemu svobodo, da se poroči tudi cerkveno. Civilna poroka je osnovana na popolni demokraciji in popolnoma izenačuje v vsakem pogledu ženo in moža. Zakonski stan je postavljen po novem zakonu na najbolj zdrave in sodobne temelje.

Iz Koroške

Lažniva izjava glavnega vikarja v Celovcu

Beograd, 21. julija. (Tanjug.) Glavni vikar krške škofije dr. Kadras je izjavil angleškemu vojnemu poveljniku v Celovcu, da koroško ljudstvo ne želi, da bi se Koroška delila. Proti takšni neresnični politični izjavi koroški Slovenci odločno protestirajo.

Dr. Kadras ni bil Slovencem nikdar naklonjen. Nasprotno, ko je Hitler zasedel Avstrijo, je poslal dr. Kadras pokrajinski vladi v Celovcu spisek slovenskih duhovnikov, nakar je zahtevala pokrajinska vlada v Celovcu na podlagi tega spiska od škofijskega ordinariata, da se slovenski duhovniki umaknejo iz slovenskih župnij, kar se je tudi zgodilo. Hkrati je postavil škofijski ordinariat v docela slovenske župnije nemške duhovnike iz rajha in prepovedal uporabo slovenskega jezika v cerkvi, kakor tudi slovensko cerkveno petje. Tako je vrhovna cerkvena oblast na Koroškem pomagala nasilni germanizaciji slovenskega življa in si pridobila zaupanje hitlerjevskega režima, posebno vojnega zločinca Majerja-Kaibitscha in drugih članov pokrajinske vlade, ki so hoteli popolnoma iztrebiti slovenski življ na Koroškem. Kot rezultat te politike je bilo interniranih v koncentracijskih taboriščih v Nemčiji mnogo slovenskih duhovnikov, ki so v velikem številu pomrli, koroški poslanec in duhovnik Vinko Poljanec pa je bil v zaporu na Koroškem zastrupljen.

Koroški Slovenci zahtevajo, da se krivice popravijo in da se iz slovenskih župnij odpravijo nemški duhovniki ter omogoči povratek izgnanim slovenskim duhovnikom.

Poziv koroških Slovencev na borbo proti fašizmu

Beograd, 23. jul. Celovec: Predstavniki koroških Slovencev so poslali poziv na skupno borbo proti fašizmu vsem protifašističnim strankam na Koroškem, in sicer: komunistični stranki, socialistični strank in narodni krščansko socialni stranki.

Poziv pravi: »V imenu slovenskega ljudstva na Koroškem se obrača predstavništvo koroških Slovencev k vam, kot predstavnikom avstrijskih protifašističnih strank s predlogom za ostvarjenje skupnih načel v borbi za uničenje nacističnih elementov v javnem življenju in za iztrebljenje nacionalsocialistične ideologije. V času nacionalsocializma je utrpela naša pokrajina ogromno duhovno in materialno škodo. Zaradi tega je potrebno, da pristopijo vsi iskreni in pošteni protifašisti takoj k poravnavi storjenih krivic in k obnovi pokrajine.

Mi koroški Slovenci smo bili s strani nacionalsocializma izpostavljeni najtežjemu preganjanju Po razpustu vseh naših narodnih organizacij in ustanov, po zaplembi narodne imovine iz pokrajine, je bila vsa napredna slovenska inteligenta sistematično preganjana. Izseljene so bile stotine najboljših in najzavednejših slovenskih družin, pripadniki slovenskega ljudstva na Koroškem pa so bili množično aretirani in odpeljani v koncentracijska ali v delovna taborišča ali sojeni na smrt. Vse te barbarske zločine je izvrševal nacifašizem s ciljem, da za vselej uniči slovenski življ na Koroškem. Mi koroški Slovenci smo se v svoji borbi za obstoj od vsega začetka oslanjali na oboroženi odpor slovenskega naroda in vseh narodov Jugoslavije. Tako smo se vključili v borbo velikih zaveznikov in vseh miroljubnih narodov sveta. Vse ozemlje od Korice, Svinjske planine, Osojskih Tur in Dobrača do Ziljskih Alp in Karavank je napojeno s krvjo slovenskih partizanov in avstrijskih borcev za svobodo, ki so jim edinice naših partizanov nudile vso pomoč. Prav tako je bila tudi avstrijskim protifašistom omogočena borba v vrstah jugoslovanske osvobodilne armade — v avstrijskih bataljonih — proti nacionalsocializmu, za novo svobodno in demokratično Avstrijo. Velikonemški rajh in njegova oborožena sila sta vojaško poražena, toda nacionalsocializem in njegova ideologija sta še vedno čvrsto zakoreninjena tako v političnem kakor tudi v kulturnem in gospodarskem življenju.

Mi moramo povezati našo bodočo aktivnost, aktivnost vseh poštenih protifašistov v Koroški z dosedanjo skupno oboroženo in aktivno borbo slovenskega in avstrijskega naroda proti nacizmu. Samo na temelju takega medsebojnega sodelovanja se bo ustvarilo zaupanje in se bo okrepilo bratstvo med obema narodoma. S tem bodo hkrati odstranjena tudi vsa nesogalsja in ustvarjeni pogoji za mirno rešitev vseh spornih vprašanj med obema sosednima narodoma.

Velika aktivnost nacionalsocialistične mladine na Koroškem

Beograd, 20. julija (Tanjug.) Ljubljana: Po zanesljivih vesteh s Koroške je občutiti veliko aktivnost nacionalsocialistične mladine, ki v zadnjem času prireja tajne sestanke. Tako n. pr. je imela zadnje dni nacionalsocialistična mladina tajni sestanek v Velikovcu v hiši Rauchenwalda. Sestanku je načeloval eden od Rauchenwaldovih sinov, ki je dovršil Hitlerjevo politično šolo.

Nacisti ne mirujejo

V občini Šmarjeta na Koroškem, so vsi člani občinskega odbora razen treh, člani nacistične stranke še izpred leta 1938. Na osnovni šoli v Gundsbergu v občini Strassburg zavzema mesto učiteljice Greta Hofbauer, ki je bila za svoje delo pri preganjanju Slovencev odlikovana s križcem »za zasluge« II. stopnje.

Koroški interniranci v Celovcu

Beograd, 23. jul. Celovec: V Celovcu je bil prirejen slovesen sprejem 50 koroškim internirancem, ki so se vrnili iz taborišča Dachau. Ob tej priliki je Avstrijec Nikol Witzer, dolgoletni interniranec v Dachauu, spregovoril govor, v katerem je dejal med drugim:

Doslej ni bilo ukrenjeno mnogo, da bi se uprava in gospodarstvo na Koroškem očistili nacističnih zločincev. Nasprotno, ponovno so se pojavili elementi, ki znova poskušajo ovreči delo za enotnost ljudstva. To so ljudje, ki zavzemajo nasproti slovenskemu narodu sovražno stališče in ki skušajo voditi politiko, ki je proti Jugoslaviji sovražna. Ti ljudje očitno pozabljajo, da je možno zgraditi resnično demokratično Avstrijo samo na prijateljskih odnosih z njenimi sosedi. Nikdar ne smemo pozabiti, da je bila jugoslovanska osvobodilna armada tista, ki je omogočila nastanek naših avstrijskih bataljonov in njihovo borbo proti nemškemu fašizmu. Nikdar ne smemo pozabiti, da je bil prav slovenski narod Koroške tisti, ki je dajal našim avstrijskim partizanom polno pomoč. Zaradi tega je potrebno, da slovenski narod v Koroški, ki je bil ogromen protifašistični činitelj v razvoju protifašistčne borbe, dobi primerno mesto v gospodarstvu in upravi pokrajine. Samo z zvezo protifašističnih sil v pokrajini in to ne glede na stranko in jezik, bomo uničili fašizem v Koroški.

Drobne vesti

V Beljaku je bila danes razprava proti šestnajstim mladenkam, ki so se udeležile II. kongresa Zveze mladine Slovenije. Obtoženke so bile obsojene zaradi prestopa meje na denarno kazen.

15. junija je bila v Beljaku pogrebna svečanost za 7 partizani, ki so padli v bojih za svobodo Koroške. Svečanosti se je udeležilo nad 1000 ljudi. Govorniki so poudarjali potrebo tesnega sodelovanja slovenskih in avstrijskih množic v boju proti fašizmu, bratstvo in enotnost do njegovega popolnega iztrebljenja.

V Beljak je prispel iz koncentracijskih taborišč transport koroških Slovencev, ki so vsi za Tita. Okupacijske vojaške oblasti jih ne pustijo naprej. Vlak z interniranci je obstal na postaji. interniranci pa ne dobe nobene hrane. Ljudje se nad takim postopanjem zelo zgražajo.

PRIMORSKA IN TRST

Odgovori »Viti Nuovi«

Trst, 21. julija. Pod naslovom »Dovolj« priobčuje »Primorski dnevnik« naslednje:

V zvezi s taborišči v Jugoslaviji je tednik »Vita nuova« priobčil strupen članek in pozval Tržačane:

Trst naj odločno vzklikne: Dovolj!

»Vita Nuova« ni izrazila želje, naj bi Mednarodni Rdeči križ pregledal taborišča. Ne, ampak na podlagi enostranskih, tendenčnih poročil, je dala duška svoji protijugoslovanski usmerjenosti in zavpila: Dovolj!

Z velikim zadoščenjem smo čitali v »Primorskem dnevniku«, da je slovenski Rdeči križ pozval mednarodno ustanovo, naj preišče pritožbe tednika »Vita Nuova«. To je bilo pravilno dejanje!

Danes hočemo poudariti, da omenjeni krik »Vite Nuove« ni iskrena manifestacija resnice in pravicoljubnega razpoloženja, ampak hinavski izraz fašistične miselnosti. Tu so dokazi:

Ko so fašisti 1920. leta zažgali »Narodni dom«, vpepelili milijonske vrednosti, v njem umorili neznano število ljudi, takrat »Vita Nuova« (naslednica »Unione«), ni dejala: Dovolj!

Ko so se fašisti, oboroženi do zob, spustili po okolici, po Krasu in Istri kakor divje zveri, pobijali Slovence in zažigali hiše, takrat »Vita Nuova« ni rekla: Dovolj!

Ko so fašisti zaprli vse slovenske šole in z rodne grude pregnali 700 učiteljev, »Vita Nuova« ni rekla: Dovolj!

Ko so fašisti nasilno menjavali naše priimke, takrat »Vita Nuova« ni rekla: Dovolj!

Ko so fašisti razkopali naše gospodarske zadruge, takrat »Vita Nuova« ni rekla: Dovolj!

Ko so fašisti ukinili ves slovenski tisk, ko so prepovedali tiskanje in nakupovanje slovenskih katekizmov in molitvenikov, »Vita Nuova« ni rekla: Dovolj!

Ko so fašisti pretepali, zapirali in konfinirali slovenske duhovnike, »Vita Nuova» ni rekla: Dovolj!

Ko so fašisti pognali v taborišča 50.000 Slovencev in jih mučili, »Vita Nuova« ni pribila: Dovolj! Neki laški duhovnik iz okolice Vidma, ki je na lastne oči videl, kako so Slovenci, ki so bili v taborišču, segali z roko skozi žično mrežo, da bi pulili travo in jo jedli, je vzkliknil: »Glejte, glejte! In v vsej Italiji ni duhovnika, ki bi dvignil svoj glas proti tolikemu barbarstvu!«

Tudi takrat »Vita Nuova» ni rekla: Dovolj!

Ko so fašisti internirali na otoku Rabu na tisoče in tisoče slovenskih žena in otrok, ki so od lakote umirali in živi gnili, takrat »Vita Nuova« ni rekla: Dovolj!

Ko so pa Slovenci in pošteni Italijani sklenili med seboj mir, da bodo živeli kot enakopravni bratje, je »Vita Nuova« v imenu tržaških fašistov zavpila: Dovolj!

Veliko ljudsko zborovanje v Pulju

Beograd, 21. julija. (Tanjug.) Zagreb. Italijani in Hrvati v Pulju so še enkrat dokazali svojo željo, da živijo v demokratični federativni Jugoslaviji. Na dan velikega narodnega zborovanja je približno 5000 delavcev in meščanov Pulja stopalo po mestnih ulicah pod italijanskimi, hrvatskimi in jugoslovanskimi zastavami ter transparenti in prepevalo ter vzklikalo maršalu Titu, jugoslovanski armadi, Stalinu, Rdeči armadi, enotnosti in bratstvu Hrvatov in Italijanov Istre. Razen vzklikov »Živel Tito! Živela Rdeča armada! Živela Atlantska listina!« so se čuli tudi vzkliki »Doli italijanska reakcija! Živel delavski razred! Doli izkoriščevalci naroda!« Potem, ko je ljudstvo korakalo v sprevodih po ulicah mesta, se je vršilo na glavnem trgu v središču mesta zborovanje. Italijan Romano Bili, delavec iz Pulja, je imel govor, v katerem je pojasnil podpis sporazuma med Jugoslavijo in zavezniki, Anglijo in Ameriko, o začasni zasedbi Pulja in Trsta. Nadalje je govoril o položaju delavcev v fašistični Italiji in novi demokratični Jugoslaviji. Množica je pozdravila njegov govor z burnim vzklikanjem Titu in Titovi Jugoslaviji.

Nato je govoril Andreas Casassa, ki je, ozirajoč se na sporazum in Atlantsko listino dejal: »Vedno smo priznavali tovarišem hrvat. Istre pravico. da se priključijo materi-domovini, ker vemo, da to ne žali naše narodne manjšine, temveč nam nasprotno zagotavlja boljšo bodočnost v najnaprednejši evropski državi, v demokratični federativni Jugoslaviji. V tej borbi smo ustvarili močno bratstvo med Italijani in Hrvati Istre. Z ozirom na novi položaj, ki bo nastal s prihodom angloameriških sil, bo reakcija poskušala z vsemi svojimi močmi razbiti naše bratstvo z izgovorom, da brani koristi Italijanov, katerih ni nikoli nihče ogrožal in ki so jasno zajamčene in zavarovane v Titovi Jugoslaviji. Poskušali bodo, da izkoristijo vsak, tudi najmanjši pripetljaj. Govorili bodo, da so bili fašisti, katere smo uničili, nedolžni in mirni državljani. Trdno smo odločeni nadaljevati boj proti onim, ki so še ostali fašisti, da končamo za vselej s fašizmom. Čvrsto bomo varovali bratstvo in enotnost Hrvatov in Italijanov Istre in ne bomo dovolili, da postane naša narodna manjšina orožje italijanskih imperialistov proti Titovi Jugoslaviji, deželi delavcev, kmetov in poštenih intelektualcev, v kateri ni več fašistov. — Zato, ker hočemo svobodo in demokracijo, ker hočemo mir, ker hočemo konec fašizma, da bomo mogli v miru obnoviti našo deželo, zato hočemo biti s Titom. Naj vsi vedo, da stojimo krepko na doseženih demokratičnih položajih in da je naš borbeni klic še vedno isti, kakor je bil v poslednjih štirih letih. Ta klic se bo vedno glasno in jasno slišal, in to je klic: ‚Smrt fašizmu!'« Burno odobravanje in vzklikanje ljudstva, Italijanov in Hrvatov Istre, je spremljalo besede tov. Casassa. Mladinec iz Pulja, Etore Battelli, je govoril italijanskemu delu mladine v Istri, ki je že septembra 1943 znala skupaj s hrvatsko mladino izbrati svojo pravo pot. Prav tako stoji ona tudi danes odločno na braniku pridobitev štiriletne borbe. S to manifestacijo so meščani Pulja izrazili svoje polno zaupanje v Tita in Titovo Jugoslavijo, v kateri želijo živeti skupaj z ostalimi njenimi narodi.

Izredni komisar hranilnice v Gorici

Beograd, 21. julija. (Tanjug.) Za izrednega komisarja hranilnice v Gorici je imenovan Italo Vismara, kateri je zavzemal ta položaj od leta 1935 do leta 1939, ko je ravnatelj hranilnice odpustil vse protifašistično usmerjene uradnike in imenoval samo poznane fašiste. Kot komisar tega največjega kreditnega zavoda na Goriškem je upropastil s svojo finančno in kreditno politiko na stotine slovenskih kmetov. Njihova posestva je prodajal zavod po nizki ceni priseljenim Italijanom. Na ta način je Italo Vismara vodil fašistično naseljeniško politiko.

Nova policija v Trstu

Beograd, 20. julija. (Tanjug) Zavezniška vojaška uprava se je odločila, da imenuje 20 instruktorjev za novo tržaško policijo, ki bo v zavezniški službi. Nova policija za mesto Trst bo štela 2500 stražnikov.

Vsi, prav vsi pojdemo v nedeljo volit!

Zločinci pred novomeškim sodiščem

Trije obsojeni na smrt, eden na 12 let prisilnega dela

Novo mesto. Danes so sedeli na zatožni klopi pred vojaškim sodiščem v Novem mestu težki zločinci, ki so slovenskemu narodu prizadejali mnogo gorja. Že nabito polna dvorana je pričala, da narod težko in z zanimanjem pričakuje kazni teh slovenskih krvnikov.

Uletič Anton iz Novega mesta je bil obtožen, da je dezertiral iz NOV in se prostovoljno javil nemškemu okupatorju za službo jetniškega paznika. Kot tak je vršli službo vohuna med zavednimi Slovenci. Vse podatke o političnih pripornikih je nosil gestapu. Tudi sam se je udeleževal pretepavanja političnih pripornikov, zlasti je imel veselje pretepati ženske. Navzoč je bil tudi pri obešanju partizanov v Novem mestu.

Gazvoda Franc, stanujoč v Irči vasi, je bil obtožen istih zločinov kot Uletič Anton. Njega so Nemci sami imenovali »lovski pes«.

Ljudstvo je ogorčeno sledilo njihovim praznim zagovorom ter vzklikalo: »Na vešala z njimi!« Nastopilo je več prič, katere je pretepal, jim ubil očeta in moža ter podobno. Vsa dvorana je ogorčeno zahtevala najstrožjo kazen. Oba sta bila obsojena na smrt na vešalih in zaplembo imovine.

Na smrt z ustrelitvijo je bil obsojen **Colarič** Franc iz Kostanjevice, ki ima na vesti mnogo izdajstev.

Šegulja Ivan, doma z Vrha pri Fari, je bil obsojen na 12 let prisilnega dela in zaplembo imovine z zakonskimi omejitvami. Obtožen je bil, da je kot zagrizen nasprotnik OF stalno rovaril proti NOV in jo blatil. Naše oblasti so ga pregnale k okupatorju, od koder se je po razpadu Nemčije vrnil, a tudi sedaj ni nehal ustvarjati sovražnega razpoloženja proti OF.

Ljudstvo je razsodbe sprejelo z velikim zadoščenjem in zadovoljstvom.

Obsodba narodnih izdajalcev v Sevnici

Sevnica. Sodišče narodne časti, ki je prispelo v Sevnico, je 16. in 17. julija obsodilo narodne izdajalce iz sevniškega okraja. Zaradi sodelovanja z okupatorjem so bili obsojeni Flek Jožef iz Sevnice na 7 let težkega prisilnega dela in na izgubo državljanskih pravic za dobo 7 let, Merc Jožef na 5 let težkega prisilnega dela in 5 let izgube državljanskih pravic, Kralj Antonija in Zapušek Marica iz Planine na 3 leta težkega prisilnega dela in izgubo državljanskih pravic za dobo 3 let.

Ostali so bili obsojeni na eno do dveh let težkega prisilnega dela in na izgubo eno do dveh let državljanskih pravic.

Popravek

V članku o »Gospodarski družbi« v nedeljski številki »Ljudske pravice« je bilo nekaj napak. Pravilno naj se glasi: Trgovačka i obrtna banka a. d. v Novem Sadu, a ne v Novem mestu; biv. minister Ivan Mohorič je bil član v nadzornem svetu KID od l. 1927 do 1931, a ne ves povojni čas; lastnik delnic KZ ni dr. Ivan Černe, marveč dr. Fran Černe.

Za pravilno izvajanje volitev

Mogočni vzpon slovenskega ljudstva v poslednjih štirih letih, ko se je narod dvignil s stopnje pasivnega izvrševalca povelj in ukazov na stopnjo samostojnega, svobodnega človeka, kjer lahko o vseh vprašanjih, ki zadevajo njegovo življenje, odloča sam, nekaterih naših ljudi ni zajel v globino. Mnogi naši ljudje sicer vedo, da so se iz narodno osvobodilnega boja jugoslovanskih narodov porodile poleg narodne osvoboditve še druge prvine, ki ljudstvu omogočajo, da se vlada samo, toda to resnico jemljejo premnogi vse preveč površno. Stati na stopnici zmage in kričati navdušene parole ter zapirati oči pred realnim dogajanjem okrog sebe, danes ni samo nepravilno, temveč tudi škodljivo.

Ni malo takšnih aktivistov na Slovenskem, ki menijo, da je dovolj ugotavljanje, da je naše ljudstvo bitko na bojnem polju dobilo. Ti aktivisti tudi sedaj pred volitvami v narodno osvobodilne odbore, okrajne in okrožne skupščine svoje delo opravljajo po stari navadi. Zavodoljujejo se z ugotovitvami, da smo demokratična država, da imamo ljudske zakone ter da so naše volitve svobodne. To delajo v dobri veri, da so za volitve storili dovolj. Slovenski človek, ki še ni bil aktivno vključen v graditev narodne oblasti zaradi težkih pogojev v katerih je živel zlasti na področjih, ki so jih imeli okupirane nemški fašisti, s samo takšnim pripravljanjem na volitve ni in ne more biti zadovoljen. On sam čuti velikansko razliko med življenjem v stari Jugoslaviji in v novi Jugoslaviji. Sam vidi n. pr. razliko v načinu pripravljanja za izvajanje volitev. Toda njegov razum, njegova radovednost s tem nista potešena. »Zakaj to, zakaj ono,« tako vprašuje in na to hoče odgovora.

Volilcem je treba natančno razložiti, kakšne so njihove dolžnosti in pravice. Treba jih je opozoriti na nevarnost, ki jim preti, če bodo z malomarnostjo in površnostjo dopustili, da se bodo v njihove odbore vtihotapili nepoklicani. Treba jih je poučiti, da morajo izvoliti v odbore narodne oblasti takšne ljudi, ki to zaslužijo po svoji moralni kvalifikaciji in po svojem delu v okviru narodno osvobodilne borbe in po svoji pripravljenosti delati in graditi.

Da bo ljudstvo poučeno o dolžnostih, ki jih ima do volitev, to je naloga aktivistov OF. Samo govorjenje, da so naše volitve svobodne in demokratične, je premalo. Volilcem je treba pokazati, v čem je demokratičnost naših volitev. Demokratičnost volitev prav gotovo ni v tem, kar delajo ponekod, ko na priliko na volilnih sestankih predlaganih kandidatov ne dajo ljudstvu v pretres. Ravno tu je treba dati ljudstvu priliko popolnega sodelovanja in ga razgibati do najvišje mere. Na volilnih sestankih je treba življenje slehernega kandidata analizirati. Prikazati je treba, kaj je za ljudstvo storil, da bodo volilci vedeli, ali je kandidat vreden časti biti izvoljen ali ne. Prav tako je treba pri odklonitvi kandidata, se pravi pri razkrinkavanju špekulantov ljudstvu pojasniti, zakaj tak špekulant ne more biti član odbora. Ne sme se zgoditi, da bi ljudstvo odšlo z volilnega sestanka z občutkom, da je bila komu storjena krivica, da je ostal na listi kak nevreden kandidat, ali pa da je naše osvobodilno gibanje nasprotno gotovim slojem.

Res je sicer, da so navadno tisti ljudje, ki so obogateli z žulji tujih rok, nasprotniki tega, kar si slovensko ljudstvo s svobodnimi volitvami ustvarja, to se pravi, da so nasprotniki tega, da bi si ljudstvo vladalo samo. Vendar pa je na volilnih sestankih treba paziti, da se tistim, ki svoje slovenske časti niso umazali, ne bo delala krivica. Ljudstvo je občutljivo, ljudstvo pozna svoje sovražnike, zato bo pri zdravi budnosti zmerom vedelo ugotoviti, kdo je vreden, da bo izvoljen in kdo ni.

V mestih se moramo dosledno boriti proti pojavom lokalpatriotizma, ki se je tu pa tam razbohotil. Na volilnih zborovanjih kvartov n. pr. volilci hočejo v odborih samo ljudi iz svojega kvarta. Ni važno, od kod je kandidat, važno je, kakšen je, kaj je delal, koliko je doprinesel k naši skupni borbi in koliko bo naredil v tistem okolišu. Prav v mestih imamo mnogo aktivistov, ki so delali na določenih predelih ilegalno, v času okupacije pod najtežjimi pogoji. Izkazali so se ne samo kot borbeni Slovenci, temveč tudi kot visoko moralni ljudje. Imajo tedaj polno pravico biti izvoljeni v narodno osvobodilni odbor kraja, kjer so delali, ne glede na to, odkod so doma. Danes, ko smo dosegli edinstvo, za katerega nas zavida skoraj ves svet, moramo izkoreniniti tudi iz vseh ustanov pojave lokalpatriotizma.

Nadvse budni pa morajo biti aktivisti OF pri kontroli postavljenih kandidatov zlasti v tistih krajih, ki so politično zaostali. Ponekod nastopajo pred volitvami stari patentirani politikanti, korumpirani gostilničarji, pokvarjeni trgovci in protiljudski veleposestniki, ki so vsa štiri leta okupacije gospodarsko sodelovali z okupatorjem in ki so bili ta čas tudi razni »führerji«. Ti patentirani politikanti trde, da so le oni sposobni voditi odbore ljudske oblasti, in da bodo le oni lahko pravilno tolmačili na primernih mestih interese ljudstva, ker pač to že znajo. Tajna agitacija protirevnejšim ljudem ki so se aktivno udeleževali v narodno osvobodilni borbi gre celo tako daleč, da pravi, da revež ne more nikjer zastopati kmeta. To je fraza, za katero se skrivajo protiljudski tipi. Toda ti tipi imajo na revnejše sloje določen vpliv, ker je revnejše ljudstvo od njih gospodarsko odvisno. Obstoja zato možnost, da bi se pri nezadostni kontroli nepoučeno ljudstvo odločilo za te pijavke in bi volilo nje. Takšne špekulante je treba prikazati volilcem v pravi luči. Povedati jim je treba, da ne bo mogel veliki posestnik nikoli več preko posojilnic in raznih oderuških zavodov izvajati nad ljudstvom represalij zato, ker ga ni volilo v odbor. Te protiljudske tipe je treba pred narodom razgaliti kot škodljive pijavke ter mu pokazati, v kakšni nevarnosti bi bili ljudska svoboda in demokracija, če bi dal oblast v roke takšnim ljudem.

Volilce je treba pripraviti do tega, da bodo sami kontrolirali pravilno izvajanje volitev ter jim dopovedati, da je od njih samih odvisno, kako bodo volitve potekle.

Volilci — pozor!

Pri osebah, ki bivajo sicer stalno v Ljubljani, so pa prisiljene stanovati zaradi stanovanjske krize v hotelih, so se dogodili primeri, da so jih popisovalci volilnih upravičencev pomotoma smatrali za hotelske goste in niso zanje izpolnili evid. listov. Zato naj se vsakdo v lastnem interesu prepriča, ali je vpisan v volilni seznam. Volilni seznami so razgrnjeni na vpogled prebivalstvu pri Okrožni volilni komisiji za mesto Ljubljano, Lingarjeva ulica št. 1, II. nadstr., soba št. 44 in pri kvartnih ozir. krajevnih odborih OF v krajih, priključenih Ljubljani. Kdor ni vpisan v volilni seznam, naj se takoj vreklamira. Reklamacije se sprejemajo do vštetega torka, dne 24. t. m. Osebe, ki niso vpisane v volilnem seznamu, ne morejo voliti.

Visoki gostje na Jesenicah

Pogled na veliko zborovanje Jeseničanov, ki sta se ga udeležila generallajtnant Drapšin in minister Leskošek in o katerem poročamo na 2. strani

Mladina na delo!

Mladina ne bi bila mladina, če ne bi vsikdar stala med najbolj udarnimi in predanimi borci za osnovne človečanske pravice, za svobodo in bratstvo med narodi. V veličastni borbi našega naroda za svoj obstoj mladina ni štedila s krvjo. In ko je bil sovražnik uničen in pregnan, je spet mladina samoiniciativno prijela za delo in začela vsestransko pomagati pri obnovi. Vse to zato, ker tako globoko čuti, da dela zase, ker razume, da je treba obnavljati povsod in čim hitreje, da bo ljudstvo čimprej v polni meri deležno sadov osvobodilne vojne. Treba je priznati vsej slovenski mladini veliko politično zrelost in predanost. Vendar to ne pomeni, da ne bi tudi za mladino veljale v polni meri Kardeljeve besede: »Naše ljudske množice je treba gospodarsko-politično vzgajati.«

So namreč primeri in to tudi pri mladini, da se vse navdušenje ob osvoboditvi sprošča v bujnem vzklikanju in manifestiranju, pa tudi skoraj samo v tem. Ali pa prvotni polet pade, čim nalete aktivisti ali delovne grupe na prve resnejše težave. Dalje so primeri vrtoglavice nad uspehi in iz nje izvirajoča lahkomiselnost in zanemarjanje dela. In končno je tem primerom lahkomiselnega odnosa do dela in do vseh današnjih problemov blizu mišljenje, da k delu za obnovo in zavarovanje demokratičnih pridobitev ni treba pristopiti z ono požrtvovalnostjo, z onim poletom, ki je vodil naše borce od zmage do zmage. Posledica tega mišljenja je izmikanje delu in le kratke »kritične« pripombe k delu.

Da so to nezdravi pojavi, je nedvomno in treba je odločno pristopiti k njihovi likvidaciji. Mobilizacija in čim večja aktivizacija najširših množic pri delu za obnovo in v ljudski oblasti, torej tudi aktivizacija mladine, je edina pot k jačanju naše države, edina pot k bodočemu lepšemu življenju in k nadaljnemu razvijanju demokratičnosti naše ljudske oblasti. Izmikanje delu danes pomeni izmikati se osnovni državljanski dolžnosti. To mora razumeti vsak pošten patriot, zlasti pa še mladina. Vsak mladinec mora doumeti, da »v izrednih prilikah, kakršne so sedanje, ni mogoče ničesar napraviti brez pripravljenosti na žrtve, brez prjpravljenosti prenesti še marsikakšno pomanjkanje,« kot je dejal tov. Edvard Kardelj na I. kongresu OF.

Manifestacije mladine so brez dvoma najiskrenejši izraz njene radosti ob vstopu v novo življenje, izraz silnega hotenja delati, dati in žrtvovati. Vendar ne sme ostati samo pri hotenju. Vse navdušenje in pripravljenost za delo je treba pravilno in pravočasno izrabiti, speljati, preizkusiti v konkretnem delu, skratka, treba je mladini kazati, kako in kaj naj dela, treba je najti vedno nove konkretne organizacijske oblike dela. Le v stalnem iskanju novih načinov konkretnega udejstvovanja, novih organizacijskih oblik dela na eni, ter v smotreni politični vzgoji, v dviganju odgovornosti in delovne discipline na drugi strani, je pot k še večji mobilizaciji in aktivizaciji mladine pri izgradnji naše zemlje. Treba je storiti odločen korak naprej na tej poti. Manifestacije naj so le vzpodbuda za čim bolj požrtvovalno delo in učenje. Mladina ljubi svojo zemljo nadvse, zadnjo kapljo krvi bi dala za odrešenje še neosvobojenih delov naše domovine. Toda zavedati se je treba, da ne dvigajo moči države, da je ne osvobajajo vzkliki, ampak udarniško delo in dobro učenje.

Nedvomno mora mladina odigrati zelo važno vlogo pri gospodarskem in kulturnem dvigu naše zemlje in našega človeka, pri utrjevanju resnične ljudske oblasti, pri uveljavljanju načel OF. Ne sme se ustaviti ob prvih večjih težavah, naučiti se jih mora premagovati. Vsak dan mora dajati nove dokaze za to, da ima pravilen odnos do dela vobče, posebej pa še do učenja, do šole. Današnje težave so preizkušnja predanosti in požrtvovalnosti, borbenosti in odločnosti, iznajdljivosti in podjetnosti naše mladine. Prvi koraki so uspešni in treba je iti smelo naprej po poti, katere osnovno pravilnost znova in znova potrjujejo uspehi mladinskih brigad, bataljonov in delovnih grup po vsej Jugoslaviji, naj bo ob žetvi ali kakršnem koli drugem poljskem delu, pri popravljanju cest, železnic in mostov, pri zidanju porušenih in požganih vasi in v industriji.

Ob zaključku šole

Učenka V. razreda na Koroški Beli je ob zaključku po šesttedenskem delu v slovenski šoli svojim mladim tovarišem in tovarišicam govorila takole:

»Dragi tovariši in tovarišice! Šest tednov smo bili v slovenski šoli, po kateri smo dolga leta hrepeneli. O vsem, kar nas je bolelo in težilo, smo se lahko pogovorili s svojimi slovenskimi učitelji. Naše mlade duše so se sprostile, naša srca so zapela in zavriskala. Tako smo tudi mi najmlajši v tem kratkem času živo občutiti najdragocenejši zaklad vsega sveta — svobodo! Ali se vam ne zdi, dragi sošolci, kot da smo preživeli le strašno neverjetno pravljico, če se spominimo na tisti čas, ko smo hodili v tujo, sovražno nemško šolo. Nismo smeli govoriti jezika, ki nas ga je učila slovenska mati. Nismo smeli svobodno prepevati kakor ptički pod nebom, kakor so pele naše matere ob naših zibelkah... V svojem jeziku nismo smeli govoriti o naših planinah, o naši sveti zemlji. Naša srca so bila kot kamen in duše ubite. Francek, Tonček in Marija so bili tolikokrat kaznovani, ker niso mogli pozabiti mehke besede svojih mater. Banditi smo bili v očeh tujih učiteljev zato, ker so se naši očetje in bratje borili in umirali za svobodo in pravico.

Spominu vseh padlih smo se v ponedeljek v Dragi lepo oddolili. Na tihe gomile smo jim nesli rože in vence. Iz teh grobov pa je prihajal klic do naših src: »Da bi ne bile vse žrtve zaman!«

Ne bodo! Tam za Stolom in za Golico so slovenski otroci, ki še čakajo svobode. Onstran Triglava pa do sinjega Jadrana žive naši bratci in sestrice, ki danes niso tako veseli kot mi. Dajmo, pošljimo jim čez ta polja in planine naše tople pozdrave. Obljubljamo jim, da nikoli ne bomo pozabili nanje, da smo z njimi, da hočemo svobodo tudi zanje.

Ko se danes poslavljamo od šole, ponavljamo: Mi ljubimo to našo zemljo, ki so jo junaki prepojili s krvjo, da bomo nadaljevali njihovo delo, bomo skrbeli, da bo naš um bister, da bodo naša srca pogumna in poštena in da bodo naše mišice trde kot jeklo. Mi hočemo biti zidarji in čuvarji v novi Titovi Jugoslaviji.«

Učenka.

Tvornica likerjev v Zadru pričela z delom

Tvornica likerjev »Luxardo« v Zadru je ena največjih tvornic te vrste v Jugoslaviji. Če bi delala s polno kapaciteto, bi mogla oskrbovati s svojimi proizvodi vso našo deželo in še izvažati v tujino. Po osvoboditvi je bila tvornica popravljena in je že pričela z delom, toda pomanjkanje sladkorja jo zelo ovira v razvoju.

* * *

Pred volitvami

V teh dnevih pred volitvami si marsikdo še ni na jasnem, koga naj voli, da bodo v odbore izvoljeni ljudje, ki so res vredni ljudskega zaupanja in ki bodo najsposobnejši predstavniki ljudske oblasti.

Ni nam treba dolgo iskati. Vsak dan jih srečujemo, vsak dan govorimo in čitamo o njihovih junaštvih. Borcem, invalidom, ranjencem gre prvo mesto med izvoljenimi. Ponosni smo na svoje junake in vendar je že prišel čas, ko jim lahko dokažemo našo hvaležnost in zaupanje.

O njihovi predanosti nam ni treba dokazov. Predani so ljudstvu ne samo v besedah, ampak tudi v dejanjih, to je v pripravljenosti na žrtve in v potokih krvi, ki so jo prelili. Spomnimo se na njihove žrtve in oddolžimo se jim za to, ker so oni za nas žrtvovali.

Vsak kraj ima ljudi, ki so v borbi žrtvovali najdragocenjše — svojo kri. Naj nobenga volilca ne moti to, da se njihov kandidat-ranjenc nahaja še v bolnišnici, ali invalidskem domu, izvoljen je lahko v odsotnosti.

Če bodo izvoljeni taki ljudje, nam je to garancija, da bodo naši odbori res demokratični in ljudski.

Kako živimo v Dragomlji vasi

Ker smo vsa leta naše borbe živeli tesno povezani z našimi borci, z njimi trpeli in se veselili, nam je sedaj prav resnično dolgčas za njimi. Navajeni smo bili drug drugega kot brat brata. Pa ni bila to samo navada, družila nas je tista velika skupna ljubezen do slovenske zemlje, do slovenskega človeka, za katere smo se skupno borili.

Prej smo na vaških sestankih razpravljali, kako bi čimbolj pomagali našim borcem — danes to ni več potrebno. Na svojih tedenskih sestankih se pogovorimo o političnih vprašanjih, posebno pa pretresamo gospodarske zadeve, ki se tičejo nas samih. Ob koncu meseca pa krajevni narodno osvobodilni odbor pred vsemi vaščani poda poročilo o storjenem delu. Pogovorimo se vse potrebno in si skupno določimo delo za naprej.

Ljudje so zelo zadovoljni s tem načinom ureditve, saj imajo priliko, da sami neposredno sodelujejo pri upravljanju svoje oblasti in vsega okraja.

Posebno pa smo veseli in hvaležni naši oblasti, da nam je ravno v pravem času poslala modro galico za naše vinograde in tudi precejšnjo količino hrane za naše ljudi. Upamo, da bomo skupno z oblastjo uredili tudi vprašanje elektrarne, da bomo še pred zimskimi meseci dobili potrebno razsvetljavo.

Zadnji teden smo imeli pri nas žetev. Ker je pač pomanjkanje delovnih moči, smo organizirali več delovnih skupin in skupno pospravili ves pridelek. Za mladev pa se opiramo na mladino, ki se ne straši nobenega dela. V skupnosti bomo premagali vse težave in zmagali tudi na gospodarskem polju in čimprej obnovili porušeno domovino.

Pozdravljamo vse naše borce, ki so prej korakali po naših vaseh in jih vabimo, naj nas o priliki obiščejo, da bomo pri kupi »belokranjca« obnovili težke, a tako lepe spomine.

Krstinc Marija.

Loška dolina oživlja

Dolina pod Snežnikom, ki je bila zadnje tedne nekako osamljena, je zopet oživela s prihodom Prešernove brigade. Priredili smo miting skupno z vojsko in s tem dokazali, kako tesno smo povezani z našimi borci. Ker smo ravno v času žetve, so nam mladinke predvajale telovadno točko: predstavljale so žanjice s snopi, s partizanskimi in narodnimi napevi pa so zaključile vajo, tako da so iz snopov sklenile ime Tito. V dvorani je završalo od navdušenja in klicev Titu in mladini.

Vsi bi morali priti v našo dolino, da bi videli, kako čudovito topla in mehka so naša srca, čeprav smo zrasli ob vznožju Snežnika.

V nekaj dnevih nam bo spet zagorela elektrika, ki so jo Nemci lansko leto uničili. Tovariš, ki ima pri napeljavi elektrike mnogo zaslug, je povedal: »Nemci in domobranci so nam popolnoma uničili električno napeljavo, zopet pa si jo bomo sami zgradili.« In res, že štirinajst dni pridno delajo delavci, ki jim zadnje čase pomagajo tudi vojaki iz Prešernove brigade. Zadovoljni bomo, ko nam bo zasvetila elektrika, še vedno pa se bomo spominjali na one dni, ko smo pri mali lučki v prijetnem kramljanju s partizani preživeli mnogo večerov. Konec tega meseca bo vpeljan zopet redni avtobusni promet na progi Rakek-Stari trg in Prezid. — Pripravljamo se tudi za krajevne volitve; volili bomo res samo poštene in zavedne ljudi.

B. J.

Volitve v narodno osvobodilne odbore so preizkušnja zrelosti za slovensko ljudstvo. Zrelo ljudstvo naj vodijo zreli ljudje!

Obsojeni vojni zločinec z Raba

Rab. Pred vojnim sodiščem je te dni odgovarjal Franjo Kukuljević, rojen leta 1877. v Nevali, trgovec in hotelir, ki ima tri hotele, 4 vile in 5 hiš na Rabu, razen tega električno centralo za ves Rab in dve okoliški vasi. Njegova posest so tudi tri hiše v Zagrebu.

Obtožen je bil sodelovanja z okupatorjem, in to že izza 1941. leta, ko je bil za razne usluge odlikovan z redom »Cavaliere della Repubblica di San Marino«. Leta 1942. je oskrboval okupatorja z gradbenim materialom za bunkerje, vojaške objekte in zloglasno taborišče na Rabu, kjer je bilo mučenih 5000 Slovencev. Leta 1943. je dal na razpolago okupatorju svojo električno centralo na Rabu. Od leta 1941. pa vse do osvoboditve je z okupatorjevo pomočjo ropal in izžemal trpinčeno ljudstvo. Marca 1944 je podaril italijanskim oblastem vsoto 50.000 lir. Ta vojni zločinec je bil obsojen na smrt z ustrelitvijo, izgubo državljanskih pravic in zaplembo 75% imovine

Naše žene zborujejo

Na poziv Mestnega odbora AFŽ so se v nedeljo, dne 22. julija dopoldne zbrale v Unionski dvorani žene iz okrožnega mesta Ljubljane, kjer so razpravljale o bližnjih volitvah.

Na Krškem polju mladina dela

Spočetka so jo gledali kmetje nekam postrani, zdaj je pa kar ne morejo prehvaliti

Na Krškem polju tekmuje v delu po poljih okrog 1200 mladih Ljubljančanov. Ljubljanska mladina je dosegla v enem tednu bivanja na Krškem že prav lepe uspehe.

Najprvo si je mladina uredila svoja bivališča. Počistila in pospravila je hiše, šolska in druga poslopja ter senike, kjer je nastanjena. Uredila si je prehrano in si ustvarila dobro intendantsko organizacijo, za kar gre v prvi vrsti zasluga mladincu Paškulinu Vnesla je v svoje življenje in delo disciplino in vse, kar je potrebno, da bo delo lahko dobro teklo.

Ko je mladina rešila vse prve težave in si ustvarila veselo življenje, se je lotila dela na poljih in vinogradih. Kmejte so sprva nekoliko po strani gledali na Ljubljančane in si mislili: »Še teh je bilo treba! Saj bodo za samo škodo!« Toda po nekaj dneh so govorili drugače, ker so se sami prepričali, da ti Ljubljančani niso meščanski škrici, ampak da je to nova mladina naše slovenske prestolnice, ki je prišla z iskreno voljo, da jim pomaga. In sedaj so kmetje veseli, da so prišli, in jih kar ne morejo prehvaliti.

Ponekod mladinci in mladinke žanjejo in povezujejo žito v snope, kjer pa kmetje žanjejo s stroji, tam pa povezujejo požeto žito. Sedaj žanjejo pšenico, rž in oves. Pri tem delu tekmujejo med seboj tako posamezniki kot tudi čete in bataljoni. Bataljon rajona Moste je povezal 6558 žitnih snopov in sta se pri tem najbolj izkazali mladinki Švegelj Majda in Košca Joža, ki sta povezali v enem dnevu vsaka po 200 žitnih snopov. V enem samem dnevu, 18. julija, pa je delalo na polju 89 mladincev in mladink bataljona rajona Bežigrad, ki so poželi žito na površini 2000 kv. m in povezali 1500 žitnih snopov. Tu rastejo udarniki dela. Kačar Jilka je požela v enem dnevu žito v dveh vrstah, dolgih po 100 m, prav tako mladinka Aceto iz istega bataljona.

Bataljon Poljane je do sedaj povezal žitne snope na površini 128.000 kv. m. Ta bataljon je zelo dvignil produktivnost dela. Komandant tega bataljona nam je pravil, da je bilo treba prve dni za vsakim strojem 30 mladincev in mladink, da so lahko povezali požeto žito. Naslednje dni jih je zadostovalo samo 20, sedaj pa so že tako dvignili usposobljenost, da jih potrebujejo za vsakim strojem samo še 10. V tem bataljonu so tudi največji udarniki za povezovanje žitnih snopov: Poženelj Jurij, Kregelj Drag in Poženel Ivo, ki so povezali v enem dnevu 200 žitnih snopov. Tudi bataljon rajona Center ne zaostaja za drugimi. V enem dnevu je ta bataljon povezal 900 žitnih snopov na površini 5000 kv. m.

Tudi po vinogradih delajo, obrezujejo in povezujejo trte. Samo bataljon Bežigrad je povezal 12.556 trt. Pri tem so se najbolj izkazali mladinka Kačar Jitka, ki je povezala 400 trt, mladinec Gaspari Edvard, ki je tudi povezal 400 trt, Sedej Ciril, ki je povezal 358 trt, in mladinka Aceto, ki je povezala 300 trt. Pri obrezovanju trt pa se je zelo izkazal bataljon Šiška.

Mladinci in mladinke pa poleg tega dela okopavajo tudi korenje, peso in repo, ter je samo 28 deklet bataljona Moste opravilo 570 delovnih ur. Nadalje nabirajo gobe, obirajo sadje in vršijo še polno ostalega drobnega kmečkega dela.

Udarniško pa delajo tudi intendantje, ki s svojim delom skrbijo, da so vsi siti in zadovoljni. Udarniško vršijo svojo službo stražarji, dežurni in kurirji. Saleher, Jug in Jeršan so udarniki dela v bataljonu za zvezo. Udarniško delajo v kuhinjah, kjer niso redki primeri, da delaje po 16 in celo 18 ur dnevno. Požrtvovalno in udarniško delajo dekleta po ambulantah, kjer jih je treba večkrat siliti, da sploh gredo k počitku. Tudi na kulturno-prosvetnem področju se živahno razvija delo. Kolbar Peter in Jurca Stanko, člana krožka »Prvi mladi umetniki«, sta izdelala v enem samem dnevu vsak po 115 spominskih srčkov.

Udarnikov dela je vedno več. Grafenauer Cvetka, Zupančič Štefanija, Mahnič Vera, Križanič Franc, Nečemer Elči, Arnšek Marija, Bučar Neda, Pogačar Srečko, Rejc Peter, Armteh Marija in Bučar Nadja so mladinci in mladinke iz bataljona Center, ki so se izkazali s svojim udarniškim delom. V vsem bataljonu Poljane so dobro poznani po svojem delu: Lampič Jože, Strnišar Boža, Dežman Andreja, Lehpamer Sonja, Jermol Dora, Česnevec in Bašin Gorbajs in še cela crsta drugih. In Hegler Marija, Majhenič Vera, Černe Marinka ter Lukner Milena so udarniki dela bataljona Moste.

In koliko dela so opravili še ostali bataljoni, ki še niso poslali svojih poročil, in koliko novih udarnikov je nastalo v teh bataljonih!

J. S.

Celjska mladina na Krškem polju

Tudi celjska mladina se je odločila, da bo sodelovala pri obnovi zapuščenega Krškega polja. Prvi prostovoljni mladinski bataljon okraja Celje se je nastanil v Leskovcu. Vseh je okrog 60 mladih ljudi, ki hočejo z udarniškim delom pomagati krškemu kmetu. Čete so okopavale krompir, koruzo in vezale vinske trte. Medsebojno so tekmovale. Delo je bilo uspešno; tako so II., III., IV. in V. četa obvezale v enem dnevu 4 ha vinogradov, Drugič pa so okopale 18 vagonov krompirja in 42 vagonov koruze. Prosti čas pa so uporabile za prosto zabavo in počitek.

Volilni seznami okrožnega mesta Ljubljane

Razglas okrožne volilne komisije za mesto Ljubljano

Volilni seznami okrožnega mesta Ljubljane, po katerem se bodo vršile v nedeljo, dne 29. julija t. l., v okrožno mestno skupščino in v narodno-osvobodilne odbore vseh 10 mestnih četrti, so razgrnjeni na vpogled prebivalstvu pri volilnih komisijah posameznih mestnih četrti, in sicer:

za mestno četrt Center v pisarni rajonskega odbora OF Center na Tyrševi c.;

za mestno črtet Tabor v pisarni raj. odb. OF Poljane, Poljanska c. 6;

za mest. četrt Rakovnik v pisarni kv. odbora OF Galjevica, Dolenjska c. (gostilna Marenče);

za mest. četrt Moste v pisarni rajonskega odbora OF Moste, Krekova ul. 2;

za mest. četrt Vič v pisarni raj. odb. OF Vič, meščanska šola;

za mest. četrt Bežigrad v pisarni raj. odbora OF Bežigrad, Tyrševa c. 37 a;

za mest. četrt Šiška v pisarni raj. odb. OF Šiška, pivovarna Union;

za mest. četrt Polje v pisarni kraj. odbora OF Polje;

za mest. četrt Ježica v pisarni kraj. odbora OF Ježica;

za mest. četrt Št. Vid v pisarni kraj. odbora OF Št. Vid

med običajnimi urami in pri kvartnih, oziroma krajevnih odborih OF v krajih, priključenih Ljubljani.

Reklamacije glede vpisa še nevpisanih volilnih upravičencev, ozir. glede izbrisa nepravilno vpisanih oseb, kakor tudi glede drugih popravkov sprejemajo zgoraj imenovane volilne komisije za posamezne mestne četrti **do vštevši petka, dne 27. t. m.** Reklamacije se vlagajo lahko tudi pri kvartnih oz. krajevnih odborih OF. ki jih morajo še isti dan predložiti volilni komisiji za svojo mestno četrt. K reklamaciji je upravičen vsak volilni upravičenec tako glede sebe kakor tudi glede drugih oseb. O reklamacijah odločajo volilne komisije posameznih četrti.

Osebe, ki niso vpisane v volilnem seznamu, ne morejo voliti.

Predsednik **Zupet**, l. r.

Ustanovni občni zbor

delavcev in nameščencev v tovarni Remec & Co, Duplica

V četrtek 12. t. m. je bil tovarni Remec & Co. ustanovni občni zbor podružnice Zveze delavcev in nameščencev lesne industrije. Udeležili so se ga polnoštevilno vsi delavci in nameščenci tovarne.

Po uvodnih in pozdravnih besedah je tov. Benkovič spomnil zborovalce na naše padle tovariše z enominutnim molkom, nato pa je spregovoril delegat Zveznega tajništva, tov. Borc Mavric. Predočil je sliko strokovne organizacije v stari Jugoslaviji, ki je bila razbita na vse mogoče barve in barvice. Z Enotnimi strokovnimi zvezami pa so se vsi delavci in nameščenci združili v eno strokovno organizacijo z enotnimi interesi za pošteno življenje. Pojasnil je tudi zamenjavo mark v naš denar. Z dviganjem produkcije, ki je odvisna le od nas, bo imel naš denar tudi večjo vrednost, na katere podlagi se bodo določevale in regulirale tudi naše nove plače. Tov. Borc je h koncu pozval vse, da morajo biti tesno povezani med seboj in povsod sodelovati za dokončno obnovo vsega našega narodnega gospodarstva, zlasti ker je brat v tovarni že normaliziran. Pohvalil je intenzivnost dela v novi federativni državi, ker je tovarna izdelala že 150 garnitur sobnega pohištva, ki je namenjeno po okupatorju prizadetim družinam, predvsem izseljencem, kakor tudi gradnjo novega stolarskega oddelka, v katerem bomo čez leto lahko izdelovali 1000 stolov na dan.

Tov. Vodopivec je v svojem referatu orisal strukturo Enotnih strokovnih zvez ter podal poročilo o delovanju pripravljalnega odbora.

Tov. Benkovič je za tem prešel na naslednjo točko dnevnega reda, na volitev odbora. Po četrturnem razgovoru je bil izvoljen odbor podružnice s predsednikom tov. Kolovičem Antonom na čelu.

Ob zaključku se je tov. Kolovič zahvalil za iskazano mu zaupanje ter pozval vse tovariše in tovarišice na skupno in enotno sodelovanje. Prebral je nato pozdravni brzojavki predsedniku Narodne vlade Slovenije tov. Borisu Kidriču, ter ministru tov. Leskošku.

Uspehi tobačne tovarne v Nišu

Niš, 23. julija. (Tanjug.) V zadnjih mesecih svojega dela je pokazala tobačna tovarna v Nišu dobre uspehe po zaslugi udarniških naporov delavcev in ostalega osebja. Ti uspehi se odražajo ne samo v neprestanem porastu proizvodnje, temveč tudi pri obnavljanju tovarniških objektov, ki so med okupacijo močno trpeli. Stavbe so bile zelo poškodovane, stroji pa oropani po okupatorju. Z razširjenjem dela in povečanjem proizvodnje je omogočena v zadnjem času mnogo večja zaposlitev večjega števila delavcev kakor prej. Tako se je število zaposlenih delavcev dvignilo na 1677 oseb. Proizvodnja tobačnih izdelkov kaže ogromen porast od meseca do meseca. Januarja tega leta so izdelali 18,960.000 cigaret in 560.250 zavojev tobaka, v mesecu juliju pa se je povzpela proizvodnja na 311,500.000 cigaret in 5,164.700 zavojev tobaka. Poslednja številka prekaša najvišjo proizvodnjo za 100%. Delavci tobačne tovarne nadaljujejo delo za povečanje proizvodnje še z večjim poletom.

Nagrajeni delavci

V veliki dvorani delavskega doma v Boru se je vršil sestanek delavcev in nameščencev borskega rudnika, na katerem je podal Jovan Rautovič poročilo o delu prvega sindikalnega kongresa Srbije. Po diskusiji o tem poročilu je obvestil inženir Juričič delavce o strokovnih tečajih za delavce, v katerih bodo delavci izpolnili svoje znanje in strokovno izobrazbo. Ob koncu so bile razdeljene pismene pohvale in denarne nagrade 50 najboljšim delavcem, ki so se odlikovali v delu za obnovo in povečanje proizvodnje kot udarniki.

Razdelitev samostanskega premoženja

Na konferenci srbske J. N. O. F. v Jabukovcu je poleg razpravljanja o splošnih gospodarskih problemih nek delegat iz vasi Vratne predložil, da se posestvo vasi Vratne razdeli kmetom, ki ga obdelujejo. Veliko samostansko premoženje, ki ga sedaj izkoriščajo dva ali trije duhovniki, obdelujejo kot dninarji številni kmetje, ki komaj životarijo na svojih malih posestvih. Skupščina je soglasno sklenila, da se o tem vprašanju izdela sklep z zahtevo, da se razdeli posestvo med one, ki ga stvarno obdelujejo in da se ta sklep predloži pristojnim oblastem v končno rešitev. Kar se tiče letošnjega pridelka s samostanskega posestva, so odločili, da dobe dninarji polovico, a od druge polovice se bo zadržala četrtina za porabo samostana, medtem ko bo druga četrtina namenjena potrebam vojske.

»Borba« o kampanji za odkup volne

Ob priliki kampanje za odkup volne objavlja časopis »Borba« članek z naslovom »Našo tekstilno industrijo je treba preskrbeti z volno«, ki pravi med drugim: »Neuspeh odkupa volne v Srbiji je treba popraviti. Rok za odkup volne, ki je potekel 15. julija, je treba podaljšati. Naša tekstilna industrija ne more in ne sme osati brez volne, ker mora biti naša vojska oskrbljena z obleko in ker naše ljudstvo ne sme dočakati zime v goloti. Organi narodne oblasti v Srbiji morajo takoj odpraviti vse dosedanje nedostatke v organizaciji odkupa volne in ostro ožigosati vse nepravilnosti, ki so privedle do neuspeha v dosedanji akciji.

Vsekakor je treba objasniti ljudstvu pomen odkupa volne. Treba je doseči, da oddajo lastniki ovac v odkup tudi ono volno, ki jo imajo pravico pridržati, pa je ne bodo rabili zase. Lastnikom ovac je treba objasniti, da bodo z oddajo volne prišli tudi drugi kmetje do potrebne obleke, ki jo bodo izdelale naše tvornice. Uspehi, ki so doseženi pri odkupu volne v nekaterih vaseh Srbije najbolje kažejo, da so kmetje pripravljeni odddati volno, kadar vodijo organi narodne oblasti akcijo za odkup pravilno. Zato morajo organi narodne oblasti in organizacije enotne narodno osvobodilne fronte Srbije izdati najhitrejše ukrepe za organiziranje kampanje za odkup volne.

Mladinske organizacije in organizacije protifašistične fronte žen morajo skrbeti po vaseh in pri posameznikih, kdo bo dal volno v odkup. Funkcionarji narodnih oblasti morajo poskrbeti za uspeh odkupa volne v podaljšanem roku odkupa. Treba je torej nemudoma pričeti z organiziranim delom, da bomo naši tekstilni industriji lahko nudili potrebno volno.

Velik most popravljen v 19 dneh

Največji razrušeni most na progi Beograd—Zagreb čez reko Čazmo, ki je dolg 80 m, je bil usposobljen za promet po 19 dneh dela. Za njegovo popravilo so predvidevali 26 dni, toda delavcem je uspelo izvršiti delo sedem dni prej, kakor je določal odmerjen rok. Delali so udarniško dan in noč. včasih tudi 16 ur dnevno. Pri delu so se najbolj odlikovali vodja dela ing. Evgen Erlih, nadzornik Stanislav Trep, dalje ključavničarji Nikola Ivane, Drabo Obina, Franjo Sinko in Milan Borovšek ter monter Stjepan Zobič. Vsi so bili predlagani upravi državnih železnic, da jih javno pohvali za udarniško in požrtvovalno delo.

Obnova zadružništva v Bosni in Hercegovini

Zadružništvo se je pojavilo v Bosni in Hercegovini mnogo pozneje kakor v drugih krajih naše dežele. Zaradi tega zadružni pokret ni mogel globlje zajeti kmečkega gospodarstva in nuditi kmetom one koristi, ki jih nosi v sebi.

Pred vojno je bilo v Bosni in Hercegovini 553 kmečkih zadrug s 45.940 člani, ki so bile včianjene v zvezah s sedežem v Sarajevu ali v glavnih zvezah v Beogradu in Zagrebu. Kmečko zadružništvo se pod prejšnjimi protinarodnimi režimi ni moglo razširiti v Bosni in Hercegovini. Vzrok je v tem, ker je bilo zadružništvo v teh krajih postavljeno na versko-narodno osnovo in ni bil redek primer, da sta v eni vasi obstajali dve zadrugi istega značaja in to ena srbska in druga muslimanska ali hrvaška, ki so se med seboj prepirale. Tako so ostale zadruge šibke in niso imele velikega vpliva na gospodarsko življenje.

Po osvoboditvi pa se je zadružno življenje v vaseh Bosne in Hercegovine ponovno razživelo. Ljudstvo pristopa k zadružnemu pokretu z veliko vnemo in velikim zaupanjem. Na pobudo samih ljudskih množic je bilo do sedaj ustanovljenih ali obnovljenih v Bosni in Hercegovini okoli 60 kmečkih zadrug. V kratkem bodo ustanovili zvezo kmečkih zadrug, ki bo povezala ustanovljene zadruge in pomagala pri njihovih naporih za nadaljnje širjenje in razvoj zadružništva.

Osnovanje elektrostrojne zadruge v Zaječarju

V Zaječaru se je vršila skupščina odposlancev zadrug zaječarskega okraja, da bi se osnovala okrajna elektrostrojna zadruga. Vsi navzoči odposlanci so si bili edini v tem, da je osnovanje take zadruge nujno potrebno. Okrajna eletrostrojna zadruga bo imela nalogo, da izvrši elektrifikacijo vasi v zaječarskem okraju. Nabavljala bo material za eletrifikacijo in razen tega skrbela, da se bo izrabljala električna energija v vaseh in vaških gospodinjstvih čim bolj v gospodarske svrhe. Delokrog zadruge obsega zaječarski okraj, vanjo pa se morajo včlaniti tudi bližnje vasi iz sosednih okrajev, dokler se tam ne osnujejo takšne zadruge. Pravila zadruge so bila sprejeta soglasno, zatem pa je bila izvoljena uprava, v katero so prišli predstavniki vseh zadrug okraja.

Obnova rudnika v Raši v Istri

Zaradi izredne hrabrosti naših borcev Nemci niso utegnili, da bi uničili naprave premogovnika v Raši v Istri. Takoj po osvoboditvi so izvršile narodne oblasti ukrepe za obnovitev dela v rudniku. Rudniška uprava je naletela na velike težave, ker je bil ves potrebni material porabljen in je bil zaradi omejenega prometa otežkočen dovoz drugega materiala. Kljub vsem težavam v rudniku pridno izvršujejo priprave za izvoz premoga, istočasno pa čistijo tudi prekop, da bi se premog mogel izvažati. Delavci in rudarji delajo udarniško, ker vedo, da delajo sedaj zase. Pri gradnji naprave za nalaganje premoga na ladje se je odlikoval s svojim delom Viktor Pajtler. Izumil in zgradil je napravo, s katero se premog iz malih vagonov prelaga na ladjo. Na ta način je pospešil nalaganje in istočasno prihranil na delovni sili. Za svoj koristni izum je bil Pajtler pohvaljen in je dobil denarno nagrado.

Demonstracije proti vojnim dobičkarjem

Delovno ljudstvo Sušaka in okolice se je zbralo pred poslopjem delavskih sindikatov v povorko z zastavami in transparenti ter krenilo proti mestu vzklikajoč proti vsem tistim, ki izkoriščajo težke razmere. Na transparentih so bili napisi: »Pred ljudsko sodišče z vojnimi bogataši!« — »Dol z navijalci cen!« — »Dol s špekulanti!«

Slovenski umetniki - partizani razstavljajo

Na razstavi srečamo javnosti tudi manj znana ali povsem nova imena

Ljubljana, 24. julija.

V nedeljo ob 11 dopoldne je bila v Jakopičevem paviljonu odprta razstava slovenskih likovnih umetnikov-partizanov. Dokumentaričnost razstavljenega gradiva, izredne okoliščine, v katerih so ta dela nastajala, in spričo tega še bolj presenetljiva kvaliteta razstavljenih umetnin, vse to daje tej razstavi svojevrsten značaj in svojevrstno pomembnost. Umetnik to pot ni prišel med nas iz svojega samotnega ateljeja, iz srede življenja je prišel in polnih rok nam je postregel s svojimi novimi doživetji in novimi opazovanji. Pri razstavi sodeluje 17 slikarjev, grafikov in kiparjev. Poleg znanih imen, kakor so Jakac, Mihelič, Pirnat, Cargo, brata Vidmarja in Tone Kralj, srečamo javnosti manj znana ali celo povsem nova imena kakor Klemenčič Dore-Maj, Gerlovič Alenka-Globočnik, Globočnik Vito, Lavrič Lojze, Šubic Ive, Lajovec, Vidic, Jordan, Slana in Seljak-Čopič, kajti novost in značilnost te razstave je tudi v tem, da je ne prirejajo samo z umetniki z akademsko izobrazbo, ampak so pritegnjeni k sodelovanju tudi talentirani samouki, mladi, nadarjeni ljudje, katerih umetniška bodočnost je polna obetov. Najmlajši med njimi Seljak-Čopič ima komaj 17 let.

Otvoritveni program je pričela tov. Bogdana Stritarjeva s petjem, ki ga je na klavirju spremljal tov. B. Adamič. Predsednik »Slovenskega umetniškega kluba«, tov. Božidar Jakac, je v pozdravnem nagovoru poudaril novost te razstave, njeno drugačnost v primeri z razstavami, kakršne so se prirejale doslej v Jakopičevem paviljonu. Podčrtal je pomen sodelovanja mladih, nadarjenih samoukov. Poudaril je, iz kakšnih težavnih razmer in iz kolikih naporov je zrasla večina razstavljenih del, koliko dragocenih stvari je propadlo v bojih, na umikih in v skrivališčih, za katera danes nihče več ne ve. Razstavljena dela so — po Jakčevem zatrdilu — le neznaten del, le drobec iz ogromnega rezervoarja snovi, ki jo umetniškemu oblikovalcu nudi slovenski osvobodilni boj. Obilica grafičnih del, ki so bila v času borbe najprikladnejša za razširjanje, daje tej razstavi poseben pečat. Poseben pečat in vrednost pa ji daje tudi nova smer, ki se vseskozi odraža in ki je preprosta in jasna, kakor je preprosta in jasna tudi smer naše politike. Ob koncu se je Jakac spomnil še vseh onih umetnikov, ki danes ne morejo pokazati plodov svojih naporov, ker je osvobodilni boj terjal njihova življenja, spomnil se je Goloba, Srečka Potnika, Segulina, Smrekarja, Šušmelja, Weisa-Belača in končno Dolganove.

Prosvetni minister dr. Ferdo Kozak, je najprej omenil ime Riharda Jakopiča, popotnika, vidca, ustvarjalca in borca, ki v nekem smislu podaja preko let razvoja svojo čarovniško roko prav umetniku-partizanu. Podčrtal je tehtnost zgodovinskega razdobja, ki je pravkar za nami. »V tem času«, je dejal, »je naš narod preživljal nepopisno skalo čustvovanj, vtisov in pretresov — morda prvič, odkar živi, je doživljal tako do kraja vse, kar more sprejeti in dojeti človeško srce... Ali je kaj čudnega, če se je v ta usodni proces vključil tudi slovenski upodabljajoči umetnik? Tisti umetnik, ki se je poleg usodnosti časa zavedal še nečesa zelo tehtnega: da so se vsi, ki niso tako kakor on odgovorili na zastavljeno jim vprašanje zgodovine, ozirali nazaj namesto naprej, da jih je bilo strah pred železno logiko elementarnega razvoja in da so bili brez prave iz lastne krvi in duha zajete perspektive, katera edina napolnjuje dušo z radostjo. Radost, v višjem smislu pojmovana radost, pa je bistveni izvor ustvarjalne moči.« Razstavljena dela je označil kot »zapiske z velikega potovanja svetlemu jutru naproti.« Pot, po kateri so krenili partizanskj umetniki in ki temelji na geslu: življenje, resnica, lepota, edina vodi v resnično umetnost. Naši umetniki »so razpršili megle raznolikih teorij in programskih špekulacij, s tem so podrli zid med skoraj že osamelo, od sebe utesnjevano individualnostjo in pa med zdravim, vročim utripom ljudskega srca.« Izrazil je svoje prepričanje, da so umetniki postavili temelje novi tradiciji in da bodo pod njihovimi rokami še nastala dela, ki bodo kot trajne vrednote pričale o velikem času slovenskega naroda. Čestital jim je k opravljenem delu in proglasil razstavo za odprto.

Razstava, ki ima veliko umetniško in dokumentarično vrednost, bo nedvomno vzbudila mnogo zanimanja.

Silvo: Notranjščina bunkerja

Protest ameriških Makedoncev

proti nasilju grških monarho-fašistov

Izjava voditelja Komunistične partije Grčije: »V Grčiji je svoboda samo za reakcijo«

Beograd, 23. julija. (Tanjug.) Liga makedonsko-ameriškega ljudstva iz držav New Yorka in Wisconsine je poslalo maršalu Titu naslednjo brzojavko:

»Dragi maršal! Vsi Američani makedonskega porekla so v največji meri vznemirjeni zaradi vesti, ki jih objavljajo listi, da grške EDES-ova desničarske tolpe s pomočjo rednih čet vrše kampanjo uničevanja nad slovanskim prebivalstvom Egejske Makedonije in ropajo vasi ter odganjajo slovanske družine iz njihovih domov. Prosimo Vas, da čim hitreje posredujete v korist makedonskih Slovanov, da se zaustavi to nesrečno zverinstvo grškega fašizma. Makedonski Slovani so se v vrstah ELAS-a hrabro borili proti nacističnim zasužnjevalcem ter zaslužijo vse nacionalne pravice in zedinjenje s svojimi brati svobodne Makedonije v demokratični federativni Jugoslaviji.«

New York, 23. julija. (Tanjug.) Dopisnik lista »P. M.« iz Aten objavlja izjavo Zahariadisa, vodje Komunistične partije Grčije:

»Danes obstoji v Grčiji svoboda samo za najširšo reakcijo.« Zahariadis je razen tega izjavil, da je sedanja grška vlada proti svobodnim volitvam. Dopisnik poroča poleg tega, da je okoli 16.000 grških rodoljubov v zaporih.

Današnja grška vlada ne predstavlja širokih ljudskih množic in se trudi, da okrepi svoj položaj s strahovalnimi metodami. Edinstvo demokratičnih sil ni bilo ustvarjeno v Grčiji, ker so se gotovi vodje bali, da bi UNRRA prenehala z oskrbovanjem, če bi prišli na vlado napredni voditelji.«

Izjava Kafandarisa

London, 23. julija. (Tanjug). »News Chronicle« prinaša članek svojega dopisnika iz Aten, ki preko agencije »Tass« poroča o položaju v Grčiji in o izjavi Kafandarisa- vodje napredne stranke, ki je dejal:

V Grčiji vlada prava strahovlada, ki jo izvajajo odredi narodne garde in monarhofašistov. Kafandaris je izjavil razen tega, da bo plebiscit v sedanjih okoliščinah, ki ga predvideva grška vlada v jeseni, enostavna ponovitev ponarejenega plebiscita iz l. 1935, ki je povrnil deželi kralja Jurija.

V imenu svoje stranke je Kafandaris dostavil: »Izjavljam, da mi ne bomo sodelovali v tej lažni demokraciji.«

Dopisnik končuje svoje poročilo z besedami: »Pričakovati je, da bodo tudi ostale demokratično liberalne skupine sledile vzgledu Kafandarisa in ne bodo sodelovale v volitvah.«

Spomenica „Velikim trem"

New York, 23. julija. (Tass). V zadnjih tednih so imele številne ameriško-makedonske organizacije v Združenih državah protestna zborovanja proti aktivnosti grških fašistov v balkanskih državah. Na zborovanjih so postavili zahteve, da se mora narediti konec terorističnem gospodarjenju atenske vlade.

15. julija je tajnik grško-ameriškega sveta Mandelenakis poslal zahtevo konferenci »Velikih treh«, naj na demokratičen način rešijo vprašanje grške krize in izpolnijo sklepe krimske konference, ki se tičejo ustvaritve demokratske grške vlade. Svet vztraja na takojšnjem sestanku medzavezniške komisije, ki naj bi nadzorovala svobodne volitve v Grčiji. Poudaril je, da fašistična aktivnost v Grčiji lahko navdahne fašiste na Balkanu k nadaljnjim akcijam ter uniči mir v Evropi in na vsem svetu.

Detroitska podružnica grško-ameriškega sveta v svoji resoluciji poudarja, da grška vlada podpira Quislinge, da je aretirala 15.000 domoljubov, da je grško gospodarstvo v kaotičnem stanju in da prebivalstvo strada. Resolucija poudarja, da se more Grčijo rešiti le z uresničenjem krimskih odločb. Nujno potrebno je sestaviti najširšo vlado, ki bo vključevala vse stranke in izpolnila varkiški sporazum, obnovila notranji politični in gospodarski položaj, varovala ljudske pravice Grčije ter izvedla svoboden plebiscit in volitve.

Konferenca v Potsdamu

»Pravda« ugotavlja, da sovražniki miru in varnosti še niso odložili orožja ter poudarja potrebo enotnosti in sodelovanja velesil

Potsdam, 23. jul. (Ass. Pr.) Uradno je bilo sporočeno, da so se včeraj popoldne sestali predsednik Truman, generalisim Stalin in min. predsednik Churchill. Po sestanku so bili Churchill in člani britanske delegacije ter predsednik Truman s svojimi odposlanci gostje generalisima Stalina. Sobotne večerje so se udeležili člani britanskega odposlanstva laburistični voditelj Clement Attlee, minister za vojni promet lord Leathers, veleposlanik v Moskvi sir Archibald Clark Kerr. Z ameriške strani so bili prisotni drž. tajnik James Byrnes, admiral Leahy, veleposlanik v Moskvi Harriman in bivši moskovski veleposlanik Davies.

Moskva, 22. julija. (Tass) Opazovalec »Pravde« piše: »Pozornost svetovnega javnega mnenja je sedaj usmerjena v Berlin, kjer so v teku pogajanja med voditelji treh velikih sil. **Vojna izkustva so pokazala, da je bil glavni pogoj za zmago nad hitlerjevsko Nemčijo sodelovanje treh velikih sil. Obenem so ta izkustva tudi pokazala, da ne more biti trajnega miru brez nadaljnjega razvoja tega sodelovanja v povojnem razdobju.**

Življenje samo ukazovalno kaže pot k sodelovanju

ter ga narekuje kot načelen program. **Utrditev zgodovinske zmage in organizacija trajnega miru zahtevata popolno uničenje in izkoreninjenje vseh sledov hitlerizma in fašističnih vplivov ter ustvaritev pogojev, ki bodo izključili možnost vstajenja nemškega imperializma in fašistične napadalnosti v kakršni koli obliki.** Čim jasnejše in natančneje so določene skupne naloge, tem krepkejše in tesnejše bo sodelovanje treh velesil.

Nobena tajnost ni za nikogar, da obstojajo v Evropi kljub popolnemu vojaškemu porazu hitlerjevske Nemčije še vedno

gnezda nazadnjaštva.

Še več, gotovi krogi celo pripravljajo ukrepe, s katerimi bi ustvarili nova žarišča mednarodnih sporov. Udejstvovanje nazadnjaških elementov ustvarja ugodno ozračje za hitlerjevsko zapuščino in za smeti hitlerjevskega režima. Tako govori n. pr. spomenica Alfreda Hugenberga že sama zase. Končno je spomenica vendar nekomu namenjena in pisec jasno računa na ugoden sprejem svojih predlogov v gotovih krogih. Iz tega je razvidno, da so v Evropi in drugod še vedno zagovorniki hitlerjevskih upanj na vstajenje nemškega imperializma.

Najmanj, kar moremo reči, je to, da **sovražnikom miru in varnosti ne ugaja nadaljnji razvoj in okrepitev sodelovanja velesil na temelju določenega načrta za končno uničenje vseh posledic hitlerizma. Samo dejstvo sestanka generalisima Stalina, predsednika Trumana in ministrskega predsednika Churchilla je**

pahnilo sovražnike miru v obup.

Propad upov, da se ta sestanek ne bo vršil, je vzbudil val besnosti in jeze med hitlerjevskimi zagovorniki, ki so sovražni miru in varnosti. Dočim ne preveč iznajdljivi opazovalec »New York Herald Tribune« Mark Sullivan predlaga, naj Združene države uporabijo svojo gospodarsko moč za to, da zaveznikom vsilijo odločitve, ki bi bile v korist ameriškim kapitalistom, se poslužujejo bolj iznajdljivi politiki drugih metod, da škodujejo stvari miru in varnosti.

S tem mislimo na poskus skupine ameriških politikov, da bi izrabili poljski problem. Ta skupina je prišla na plan z močno izzivalno spomenico, v kateri nelogično ugotavljajo, da sestava začasne poljske vlade narodne enotnosti ne predstavlja izpolnitve jaltskih določb. Ta izjava je še bolj značilna zaradi svojega cinizma, ker prihaja od ljudi, ki so bili besni sovražniki odločitev krimske konference. Avtorji spomenice si tako prizadevajo za »mednarodno nadzorstvo pri poljskih volitvah, da so pripravljeni na združeno angleško-sovjetsko-ameriško zasedbo Poljske v volilnem razdobju. S svojimi izzivalnimi zahtevami, ki žalijo suvereno poljsko ljudstvo in tudi velesile, se avtorji spomenice sami predstavljajo

za sovražnike miru in varnosti

ter za povzročitelje mednarodnih zapletljajev. Izzivalni značaj spomenice je še jasneje izražen z imeni njenih avtorjev: priznano nazadnjaški Hoower, Landon, jezuitski duhovnik Gannan, predsednik ameriške delavske zveze Gredn, direktor newyorških bank Berl in drugi nazadnjaki. Vsa ta imena nam zvenijo kar preveč znano. Oni so se še pred nedavnim dejavno udeležili hrupne kampanje, ki je imela namen, da podminira konferenco Združenih narodov v San Franciscu. **Sovražniki miru in varnosti še niso odložili orožja.** To dejstvo še bolj podčrtava potrebo enotnosti in sodelovanja velesil za zagotovitev miru in varnosti in za boj proti izzivačem nove vojne.«

Proslava Rdeče mornarice

Dnevno povelje generalisima Stalina vsebuje napoved še močnejše in mogočnejše sovjetske mornarice

Moskva, 23. julija. Tass. Moskovski radio je prečital dnevno povelje generalisima Stalina ob priliki dneva Rdeče mornarice, v katerem Stalin napoveduje »močnejšo in mogočnejšo« rusko mornarico.

Stalinovo dnevno povelje se glasi:

»V veliki vojni Sovjetske zveze proti fašistični Nemčiji je naša mornarica požrtovalno pomagala Rdeči armadi. Fašistična Nemčija je popolnoma izrabila svoj nepričakovani napad in ker je imela mogočno armado, je nameravala zdrobiti našo armado in mornarico v kratkem času. Nemčija, ki se je posluževala svoje armade v sodelovanju z letalstvom in brodovjem, je poskušala tudi dobiti premoč na morju. Ker pa smo poznali načrte nemških strategov, smo jih preprečili na suhem in na morju. Rdeča armada, združena s svojimi zavezniki, je premagala hitlerjevsko armado in izsilila njeno vdajo. Tako v času našega umika, kakor tudi v času naše napadalne kampanje, je Rdeča mornarica učinkovito ščitila naše boke, ki so ostali ob morju, ter zadala težke udarce sovražnemu vojnemu brodovju in plovbi ter zagotovila nepretrgano delovanje naših zvez.

Bojno delovanje sovjetskih mornarjev se je odlikovalo po brezmejni zvestobi in pogumu, po veliki uspešnosti in po vojaški spretnosti. Osebje sovjetskih podmornic in površinskega brodovja, pomorski letalci, topničarji in mornarj so s pridom uporabil in razvili vse, kar je bilo vrednega v stoletnih tradicijah ruske mornarice.

Na Baltiškem in na Črnem morju, v Berentsovem morju ter na Volgi, Donavi in Dnjepru so sovjetski pomorščaki v teku štirih let pisali nove strani v letopisu ruske pomorske slave.

Tovariši Rdeči mornarji, podčastniki in častniki, sovjetsko ljudstvo želi videti vašo mornarico še močnejšo in še mogočnejšo. Naše ljudstvo bo ustvarilo novo vojno brodovje in nove kadre za ladje. Naloga mornarice je neutrudno učiti in izboljševati kadre mornarjev, da bodo popolnoma obvladali skušnje, ki so si jih pridobili v domovinski vojni in da bodo še višje povzdignili pomorsko znanje, disciplino in organizacijo.

Čestitam vam ob priliki pomorskega dne Sovjetske zveze. Naj živi mornarica Sovjetske države in njeni junaški mornarji!

Albanski poslanik izročil poverilne listine

Beograd, 22. julija. (Tanjug). Poslanik Husni Kapo je izročil v Zeleni dvorani Narodne skupščine svoje poverilne listine namestnikom dr. Anti Mandiću, dr. Srdjanu Budisavljeviću in inž. Dušanu Sernecu. Izročitvi poverilnih listin je prisostvoval tudi minister sza zunanje zadeve v zvezni vladi dr. Ivan Šubašić.

Namestniki so s poslanikom Kapom in ministrom za zunanje zadeve dr. Šubašićem po izročitvi poverilnih listin prebili dalj časa v prisrčnem in prijateljskem razgovoru.

De Gaule jugoslovanskim namestnikom

Beograd, 23. jul. (Tanjug). Na izražene želje jugoslovanskih namestnikov ob priliki francoskega narodnega praznika je general De Gaulle poslal jugoslovanskim namestnikom naslednjo brzojavko:

»Zelo ganjen od želj, ki ste jih izrazili ob priliki 14. julija, vam pošiljam s svojo iskreno hvaležnostjo svoje tople želje za vašo državo in hrabre jugoslovanske narode. Po težkih izkušnjah, ki so jih junaško vzdržali in po tolikih junaških upornih borbah, se jugoslovanski narodi ponovno prebujajo v onem duhu svobode in patriotizma, ki je najboljše jamstvo nerazrušljivega prijateljstva med našima dvema državama, združenima po skupni borbi proti osvajalcem.«

Sovjetsko-romunska paroplovna družba

Bukarešta, 23. julija. (Ass. Pr.) Med Sovjetsko zvezo in Romunijo je bil podpisan sporazum za ustvaritev skupne paroplovne družbe, v kateri bosta obe deželi udeleženi z enakimi deleži. Rumunski delež bo razdeljen med državo

Američani aretirali 800.000 Nemcev

Odkritje ogromnih zalog orožja in municije

New York, 23. julija. Ameriška agencija poroča iz Frankfurta ob Maini, da je pol milijona ameriških vojakov izvršilo veliko racijo na ameriškem zasedbenem področju Nemčije. Nad 800.000 ljudi je bilo zaprtih in preiskana je bila vsaka hiša.

Čete so odkrile ogromne množine pušk, municije, uniform, zalog živil in bencina ter motornih vozil.

Smrtna obsodba madžarskega fašista

Budimpešta, 23 julija. (Tass). Proces proti generalu Beldi Alajos, bivšemu voditelju madžarske mladinske fašistične organizacije »Levente«, je končan. Tožilec je poudaril, da je bil Beldi takrat, ko je Horty ustvaril široko fašistično organizacijo po nemškem in italijanskem vzorcu, najprikladnejši za vodstvo te organizacije. Tožilec je tudi poudaril, da je Beldi kot eden izmed visokih častnikov soodgovoren za udeležbo Madžarske v vojni na strani hitlerjevske Nemčije. Sodišče je obsodilo generala Beldija na smrt.

Razprava proti Petainu

Pariz, 23. julija. (AFP.) Danes se je začela v ustreni palači razprava proti 89 letnemu Pétainu, maršalu Francije, ki je obtožen zarote proti državi in sodelovanja s sovražnikom.

Po prečitanju obtožnice je Pétain izjavil, da ne bo odgovoril na nobeno vprašanje, ker sodišče ni pristojno. Zahteval je, da ga sodi senat, ki ga predvideva ustava iz leta 1885. Njegovo zahtevo je sodišče zavrnilo.

Petletnica priključitve baltskih držav

Proslava v Litvi:

Vilno, 23. julija. (Tass). Tukaj je bil velik shod v proslavo petletnice obstoja litvanske sovjetske republike. Predsednik Vrhovnega sovjeta litvanske republiki Paleckis je toplo čestital delovnemu ljudstvu na prazniku ter ga pozval, da vzklikne velikemu Stalinu, junaški Rdeči armadi, slavnim sinovom in hčeram litvanskega ljudstva. V odgovor so zagrmeli vzkliki: »Živeli!« Potem je bila manifestacija, katere se je udeležilo nad 60.000 ljudi.

V Estoniji:

Talin, 23. julija. (Tass). Na »Trgu zmage« v Talinu je bil shod delovnega ljudstvo eston. glavnega mesta, ki je na ta način proslavilo petletnico obstoja estonske sovjetske socialistične republike. Govorili so predsednik predsedstva Vrhovnega sovjeta estonske republike Vares, predsednik sveta ljudskih komisarjev estonske republike Weiner in zastopniki Latvije, Litve in baltske mornarice. Z velikim navdušenjem so sprejeli na shodu besedilo poslanice generalisimu Stalinu.

V Latviji:

Riga, 23. julija. (Tass). Na sestanku, ki je bil posvečen peti obletnici Sovjetske Latvije, se je zbralo 100.000 ljudi. Na mitingu so govorili predsednik predsedstva Vrhovnega Sovjeta latvijske sovjetske republike Kirchenstein, predsednik sveta ljudskih komisarjev republike Lacis, tajnik Osrednjega odbora latvijske komunistične stranke Kalenberzin in drugi, ki so govorili, kako latvijski delavci, kmetje in intelektualci obnavljajo industrijo in poljedelstvo. Govorniki so izrazili globoko hvaležnost Rdeči armadi in velikemu ruskemu ljudstvu, ki je pomagalo latvijskemu ljudstvu do osvoboditve iz fašistične zasedbe, mu zagotovilo svobodo in narodno neodvisnost. Z velikanskim navdušenjem je bil sprejet sklep, da se odpošljejo pozdravna pisma generalisimu Stalinu, velikemu ruskemu ljudstvu in Rdeči armadi.

Francove mahinacije

Sovjetski in ameriški komentarji o razvoju dogodkov v Španiji

Moskva, 23. julija. (Ass. Pr.) O zadnjih dogodkih na Španskem je govoril v radiu komentator Jermašev, ki je dejal drugim:

»Franco je nadaljevanje temnih sil Evrope. Jasno je, da se je izvršila zadnja izmenjava kulis — izmenjava etikete iz »diktatorstva« v »monarhijo« — na pobudo prav teh temnih sil. Falanga bo ostala podlaga monarhije in Francova reforma se spremeni v monarhističen figov list, da pokrije njegovo fašistično nedostojnost. Ko vstaja špansko ljudstvo za obnovo republike in obnovo demokracije, poskuša tolpa fašistov nadeti slavnostno obleko monarhije, da bi odstavila špansko vprašanje z dnevnega reda. Vendar eno je gotovo: kakršno koli obleko naj si Franco nadene, bistva svojega režima ne bo spremenil.«

New York, 23. jul. (Tass.) »Christian Science Monitor« piše, da predstavlja Francova izjava o obnovitvi monarhije zapoznel in obupen poizkus rešiti sebe in falango. Pisec članka poudarja, da nima Franco nobene podpore s strani naroda in da vzdržuje oblast le s pomočjo policije. Če bi bilo ljudstvu dovoljeno svobodno glasovanje, bi ogromna večina volila proti Francu.

Obtožba, da podpira Franco nacistično gospodarsko nadvlado v Španiji, popolnoma odgovarja resnici. Avtor poudarja, da je po poročilih ameriških dopisnikov veliko število nacistov zbežalo v Španijo. Nacisti so popolnoma opremili moderne jeklene in druge industrijske tovarne v Španiji.

Francove manevre razkrivajo tudi številni ameriški radijski komentatorji. Komentator Jacobs je izjavil: »Franco in njegovi sodelavci so vojni zločinci in naj se z njimi postopa kot z vojnimi zločinci. Franco se zaveda, da so mu dnevi šteti, in skuša rešiti, kar je mogoče. Francu se ne sme dovoliti, da bi si postavil naslednika.« Komentator Lang kritizira narode, ki še vedno trgujejo s fašistično Španijo. Zahteva od Združenih držav, da prenehajo trgovino s Hitlerjevim pomagačem Francom. Lang zaključuje: »Združene države naj prekinejo diplomatske odnose s Francovim režimom, kar bo gotovo pripomoglo k njegovemu padcu.«

»Newyork Herald Tribune« izjavlja, da mora predstavljati druga svetovna vojna končno borbo proti fevdalizmu. Zato ne smejo Združeni narodi dovoljevati, da strup fevdalizma še nadalje okužuje Španijo.

Sovjetsko-poljski sporazum potrjen

Narodni svet v Varšavi ratificiral moskovski sporazum o sestavi vlade narodne enotnosti

Varšava, 23. julija. (Tass.) Osmo plenarno zasedanje Narodnega sveta Poljske se je pričelo 21. julija. Predsednik Narodnega sveta Poljske Boleslaw Bierut, podpredsednik Stanislaw Szwalbe in Stanislaw Grabski ter člani prezidija Mihail Rola Zymierski, Romuald Miller in Roman Zambrowski so sedeli v predsedstvu. Diplomatske lože so bile zasedene po veleposlaniku ZSSR Lebedevu, francoskem veleposlaniku Jožefu Geiretu, odpravniku poslov Velike Britanije Robertu Genkeu in po drugih. Bilo je tudi mnogo gostov. V otvoritvenem govoru je Bierut dejal:

»Zbrali smo se tukaj, da potrdimo sklepe, ki jih je pred enim mesecem v Moskvi sprejelo odposlanstvo Narodnega sveta Poljske in začasne vlade, da potrdimo sporazum, ki je imel za posledico sestavo vlade narodne enotnosti. Pozdravljam v naši sredi kot svoje tovariše Stanislawa Mikolajczyka, Stanczyka, Stanislawa Grabskega, ki bodo odslej dalje z nami vred gradili novo demokratično Poljsko. Zbrali smo se tukaj na predvečer obletnice, o kateri predlagam, da jo proglasimo za dan narodnega praznika prerojene Poljske. Pred letom dni sta Rdeča in poljska armada pričeli z osvoboditvijo naše zemlje izpod nemških napadalcev. Ko otvarjam 8. zasedanje Narodnega sveta Poljske, vam želim, državljani odposlanci, naj bi ista soglasnost in bratstvo v duhu, ki sta vodila prejšna zasedanja Narodnega sveta Poljske, vodila vaše delo tudi sedaj. Naj živi združeni poljski narod!«

Po Bierutovem govoru je plenarno zasedanje soglasno odobrilo nove poslance Narodnega sveta Poljske: Mikolajczyka, Grabskega, Stanczkyja, Kernika, Krzizanowskega, Kolodzeiskega, Pulawskega, Witosa, Kutrzebo, Kolodzieja in druge. Vsi so prisegli zvestobo poljski demokratični republiki.

Nova sestava predsedstva Narodnega sveta Poljske je sledeča: Bierut, predsednik; Witos, Swalbe, Grabski, podpredsedniki; Rola Zymierski, Zambrovski, Miller člani.

Poljska bodi močna država

Poziv poljski vojski

Lublin, 23. julija. (Ass. Press.) Tukajšnji radio je prenašal govor poljskega ministrskega predsednika Osubka-Morawskega, ki je dejal med drugim:

»Zaradi vsesplošnega priznanja vlade narodne enotnosti morajo vse vojaške enote, kjer koli so sedaj, priti pod oblast vlade in pod vrhovno poveljstvo poljske armade. Amnestija bo proglašena v najkrajšem času. Manjši prestopki so bili že v ogromnem obsegu odpuščeni. Vojaško sodišče in vojno stanje bo v kratkem ukinjeno. Čimprej se bodo Poljaki vrnili iz inozemstva, tem prej bodo volitve.«

Varšava, 23. julija. (Tass.) Prvi kongres Delavske zveze zadružnih delavcev, ki je bil prvi v osvobojeni Poljski, je končal s svojim delom. Poročila o razvoju in nalogah zadrug na Poljskem so bila v znamenju širokih ciljev zadružnega pokreta.

Ministrski predsednik Osubka-Morawski je imel na kongresu daljši govor. Dejal je, da mora Poljska z razliko prejšnje reakcionarne Poljske postati močna država. Poudaril je potrebo, da se v deželi utrdijo demokratične sile ter da se odločno borijo proti ostankom fašizma. Min. predsednik je izjavil:

»Mi neomajno vodimo novo zunanjo politiko. Star poljski pregovor pravi, da ne bo Nemec nikdar Poljaku brat. Naša nova zunanja politika temelji na prijateljstvu z našim vzhodnim sosedom. Vsak pošten Poljak mora razumeti to resnico.«

Ministrski predsednik je govoril o važnosti zadrug in naglasil važno vlogo, ki jo imajo delavci pri izvrševanju najvažnejših socialnih reform.

Resolucija, sprejeta na kongresu, naglaša ogromno delo, ki sta ga izvršila poljski Narodni svet in poljska vlada ter zahteva, da vlada **narodne enotnosti neusmiljeno izkorenini vse ostanke fašizma.** Kongres je soglasno sprejel sklep o osnovanju podružnic Delavske zveze v vseh poljskih okrožjih in mestih.

Pravična in konstruktivna ljudska kritika je sito in rešeto, ki naj izčisti pleve od klenega zrna!

Ljubljanska mladina na Krškem polju

pridno pomaga kmetom pri žetvi (glej tudi članek na 4. strani)

OBVESTILA

Pojasnilo

k odredbi o dovolitvi delovanja in ustanavljanja društev in organizacij.

(Iz pisarne ministrstva za notr. zadeve.)

Zveze odnosno centrale društev, ki imajo že svoje podružnice na območju Slovenije, predlagajo prijave v smislu čl. 2 navedene odredbe samo zase, ker dele podružnice njihovo usodo. Navesti morajo točno število svojih podružnic in njihov sedež.

Vsaka podružnica delujoče zveze ali centrale se mora prijaviti pristojnemu Okrožnemu NOO, sklicujoč se na to, da je za delovanje zaprosila že zveza ali centrala, ki je predložila predpisano število pravil.

Ako se postavi skrbnik zvezi odnosno centrali, se postavljo obenem skrbniki tudi njihovim podružnicam. Pravnomočna odklonitev odobritve delovanja zveze odnosno centrale velja obenem za vse podružnice, katerih imovino prevzame uprava narodne imovine do dokončne odločitve o vprašanju usode imovine.

Navedeno ne velja za one podružnice, katerih centrale ali zveze so zunaj Slovenije. Te podružnice morajo vsaka zase vložiti prijave v smislu zgoraj omenjenega člena 2. odredbe in jih je smatrati kot samostojne organizacije.

Ljubljana, dne 21. julija. 1945. Št. 1420/1.

Mobilizacijski oddelek pri okrožju Ljubljana - mesto

zbira prijave kmetijskih strokovnjakov po odredbi Predsedstva ministrskega sveta DFJ. Med kmetijske strokovnjake se štejejo vsi, ki so dovršili nižjo, srednjo ali visoko kmetijsko ali njej slično šolo, vsi visokošolci z najmanj 6 semestri take visoke šole, nadalje vsi, ki so vsaj 3 leta upravljali posestva, večja od 100 ha, ali vsaj 3 leta nadzorovali taka posestva.

Prijava vseh kmetijskih strokovnjakov po gorenjem, rojenih leta 1885 in mlajših, je obvezna, ne oziraje se na sedanjo zaposlitev v državni ali drugi javni oziroma privatni službi (tudi upokojenci in nezaposleni), v upravi lastnega posestva ali v kakršnem koli podjetju. Odredba o obveznosti prijave je objavljena v posebni prilogi k 12. štev. Uradnega lista SNOS in Narodne vlade Slovenije pod št. 280. Kdor se ne prijavi, bo kaznovan po vojaških zakonih.

Prijave vseh kmetijskih strokovnjakov, ki žive v območju okrožja Ljubljana-mesto, tudi tistih, ki so že prijavljeni pri kmetijskem ministrstvu za Slovenijo, bo sprejemal mobilizacijski oddelek na Novem trgu 5-II v dneh od 26. do 28. t. m.

Volitve v Mariboru

Mestni odbor OF okrajnega mesta Maribora in Okrajna volilna komisija za mesto Maribor sta sporazumno določila, da bodo volitve v Okrajno mestno skupščino v Mariboru in v narodno osvobodilne odbore vseh 6 mestnih četrti v nedeljo, dne 29. julija 1945.

Avtobusne proge

Z 22. t. m. je bil vzpostavljen reden avtobusni promet na progi Rakek — Stari trg pri Rakeku. Avtobus odhaja vsak dan ob 7.30 iz Rakeka (zveza od vlaka iz Ljubljane), prihaja ob 8.45 v Stari trg, od koder se vrača ob 16.45 v Rakek, kamor prihaja ob 18.00 (zveza na vlak proti Ljubljani.)

*

S 24. t. m. se vzpostavlja redna avtobusna zveza na progi Brežice — Novo mesto po naslednjem voznem redu: Brežice odh. 7.00, v Novo mesto prihaja 8.35, povratek Novo mesto odh. 12.30. Brežice kolodvor prihaja 14.20 (zveza na vlak proti Ljubljani in Mariboru.)

Tovarišem filatelistom!

Z veseljem in svesti si zmage smo se spustili v borbo z okupatorjem za osvoboditev naše zemlje in našega naroda pred sužnostjo, zato moramo z nič manj udarnim duhom pomagati pri obnovi tako težko prizadejane in poškodovane domovine, da tako vsak bodisi s svojim znanjem bodisi z delom doprinese delež k sodelovanju za boljši in svobodnejši razvoj našega naroda.

Ob prostem času po uspešnem delu pa sedimo mi filatelisti k svojim zbirkam in kujmo načrte za njihovo čimvečjo spopolnitev. Vemo, da marsikateri izmed nas žalostno motri svojo zbirko polno vrzeli, ki so nastale ob prodaji te ali one serije, boljše redke znamke, da si je mogel nabaviti najnujnejše za družino. Veliko se jih mane roke in z zadovoljstvom urejujejo nove znamke, ki si jih je nabavil brez posebnih žrtev. Številnim filatelistom — partizanom, ki so potegnili iz skrivališč zaprašene albume, kamor so jih skrili pred grabežljivimi krvavimi rokami okupatorjev, tem zaslužnim borcem za našo svobodo pa moramo iti na roke in z nesebičnim tovarištvom pomagati, da čimprej nadoknadijo zamujeno.

Tovariši filatelisti! Iz vseh teh vrst zbiralcev znamk naj vzklije novo udruženje, katerega geslo naj bo: **eden za vse in vsi za enega** tudi na polju filatelije, kjer naj se znajdejo vsi ljubitelji znamk naše ožje domovine — Slovenije, da s svojo poštenostjo raztrosijo daleč po svetu semo vzajemnosti in medsebojnega spoštovanja in tako doprinesejo svoj delež za mirno in prijateljsko sožitje med vsemi narodi vsega sveta.

Glavni cilj tega novega skupnega društva naj bo spopolnjevanje zbirk na podlagi medsebojnega menjavanja, s čimer se bo dokazavalo resnično pojmovanje tovarištva in dalo moralno vrednost našemu slovanskemu čustvovanju do sočloveka, kakor je to dokazal veliki in mogočni ter prijateljski ruski narod, ki se ni bal še tako velikih človeških žrtev za zmago **človekoljubnosti.**

Kot zvezda vodnica pri duhovni in materialni obnovi naše svobodne in demokratične ožje in širše domovine, pa naj nam bo slika našega modrega maršala Tita, ki krasi naše prve skupne znamke federalne Jugoslavije. Ta veliki tovariški voditelj nam je s požrtvovalnim sodelovanjem, v zvezi in pomočjo naših vodilnih slovenskih borcev in graditeljev današnje močne Jugoslavije oziroma Slovenije dokazal, da samo z vsestranskim tovariškim razumevanjem za skupne ideale je mogoče doseči stavljene si cilje za večji kulturni razvoj našega naroda.

Pristopi k temu novemu in enotnemu društvu lahko vsaka polnoletna filatelistinja in polnoletni filatelist, ki je voljan sodelovati kot odkrit tovariš — graditelj nove svobodne demokratične Jugoslavije pod vodstvom maršala Tita.

Prijavne pole se dobijo v kavarni »Slon« in »Emona« in naj se tudi istotam izpolnjene v zaprti kuverti vrnejo čimprej.

Datum in kraj ustanovnega občnega zbora bo pravočasno javljen.

Prepoved kopanja na Špici

Preiskave kopalne vode v Ljubljanici in Gruberjevem prekopu nižje od mestnega kopališča so pokazale, da ta voda za kopanje ni primerna, ker more biti izvor raznih črevesnih, nalezljivih in kožnih bolezni. Zato se v interesu prebivalstva prepoveduje kopanje v Ljubljanici in Gruberjevem prekopu nižje od mestnega kopališča.

Realna gimnazija v Celju javlja:

1. Srednješolski tečaji za dijake-(inje), ki so iz katerega koli vzroka zamudili eno ali več šolskih let, pričnejo v četrtek, dne 26. julija, ob osmih.

2. Istočasno se pričnejo dopolnilni tečaji za tiste dijake-(inje), ki so položili nemško maturo ali pa dovršili 8. razred na nemški srednji šoli.

3. Dopolnilni tečaji za one dijake-(inje), ki so do aprila 1945 leta obiskovali nemško srednjo šolo (od 1. do vključno 7. razreda), se pričnejo pozneje, kar bo pravočasno objavljeno.

4. Privatni izpiti se morejo vsak čas polagati.

5. Ker zavod nima učbenikov, naj si jih skuša vsakdo sam nabaviti.

Prijava neinštaliranih radijskih aparatov

Poštna direkcija poziva vse imetnike radijskih sprejemnih aparatov, neglede na to, če so lastniki aparata, oziroma ga imajo v shrambi ali izposojenega od koga drugega itd., da do 15. avgusta t. l. oddaja pri svoji pristojni pošti (v Ljubljani in Mariboru tudi pri vseh filijalkah) prijavo o posesti radijskega aparata.

Nekolkovana prijava na četrt pole v dvojniku, katero napravi stranka, mora vsebovati sledeče podatke: 1. Ime, poklic in bivališče prijavitelja, 2. Ime, poklic in bivališče lastnika aparata, 3. Opis aparata (znamka, tip, tovarniška štev., število cevi in valovna dolžina), 4. kraj, datum in podpis prijavitelja.

Te prijave so oproščeni radijski naročniki, ki imajo dovoljenje in redno plačujejo radijsko naročnino.

Kdor po 15. avgustu t. l. ne bo imel dovoljenja pošte za instalacije radijskega aparata in potrdilo o plačani naročnini za tekoče koledarsko tromesečje, ali pa od pošte opečateni in podpisani dvojnik prijave, da je imetnik radijskega aparata, **se mu bo aparat prilikom kontrole zaplenil.** Potrdilo o posesti radijskega aparata se mora hraniti v aparatu samem in preide pri prodaji aparata na kupca.

Ponovno opozarja direkcija, da mora biti vsak radijski aparat, **ki je installiran, na sprejem,** predpisano prijavljen in mora stranka za njega plačevati predpisano naročnino. Ugodnost brezplačne in znižane naročnine je ukinjena in so torej tudi državni in vojaški uradi, ustanove in osebe obvezane, installirati aparate prijaviti pristojni pošti in plačevati naročnino.

Direkcija pošte, telegr. in tel., Ljubljana

PRESKRBA

Prošnje za obleko, perilo, obutev in druge predmete

vlagajo pri MOOF — odseku za preskrbo tudi premnogi, ki niso najbolj potrebni. S tem samo otežkočajo uradu poslovanje in povzročajo, da se zavleče izdajanje nakazil res potrebnim. Zato ponovno opozarjamo, naj se zglasijo pri nakazovalnem oddelku odseka za preskrbo v Wolfovi ulici 1 samo oni najpotrebnejši prebivalci okrožnega mesta Ljubljane, ki zaprošenega predmeta nimajo ali ga pod nobenim pogojem ne morejo pogrešati. O tem se bodo pri prosilcih na licu mesta ali na domu prepričali kontrolni organi odseka za preskrbo. Za neresnične navedbe v prošnjah so pripravljene kazenske sankcije, poleg tega pa bodo imena takih prosilcev objavljena v časopisih.

Ob tej priliki ponovno poudarjamo, da more vsak odsek za preskrbo mesta Ljubljane sprejemati prošnje in izdajati nakazila samo civilnim osebam, ki stalno prebivajo v okrožnem mestu Ljubljana. Vsi ostali prosilci naj se obrnejo do svojih pristojnih okrajnih ali okrožnih odborov, vojaške osebe pa do svojih nadrejenih vojaških oblastev.

Odsek za preskrbo bo upošteval samo v Wolfovi ul. št. 1 vložene prošnje. Osebne intervencije so izključene.

Razdeljevanje nakazil za mleko

Mladina od 10 do 14 leta in starci od 65 leta dalje dvignejo nakazila za mleko na novo trimesečje le, če predložijo glavo živilske karte za mesec julij v pristojnih mlekarnah in sicer:

v sredo 25. julija: Kroupa, Krese, Jelnikar, Janežič, Gmajnar, Gruden;

v četrtek 26. julija: Filipič, Kerin, Bonča Vidmar, Kovačič B., Ambrožič;

v petek 27. julija: Rupena, Potočnik, Sinkovec, Lupinc, Skorjanc, Zajec;

v soboto 28. julija: Guzelj, Span, Brozič, Pretnar, Korošec.

Za upravičence občin Logatec, Vrhnika, Log, Brezovica, Dobrova, Ježica, Polje, Dobrunje, Rudnik, Grosuplje, veljajo sedanja nakazila za mleko tudi za prihodnje četrtletje, dokler ne bomo izdali novih navodil, o čemer bodo obveščeni v časopisju.

Vsi zavodi naj v teh dneh predlože nove sezname vseh upravičencev, za katere prejemajo mleko.

Vse upravičence, mestne in okoliške, opozarjamo, naj pazijo na nakazila, ker duplikatov ne bomo izdajali.

Delitev vina

Gostinski obrati prejmejo v torek, dne 24. t. m. nakaznice za nabavo vina za svoje potrošnike. Dopoldne naj se javijo gostinski obrati po začetnih črkah od A do všt. K in isti dan popoldne od 15. ure dalje od L do Ž in sicer v Odseku za preskrbo, Novi trg štev. 4-III.

Vsi gostinski obrati naj prineso s seboj register, kamor se bo vsakomur zabeležila nakazana količina.

Posebej opozarjamo vse gostinske obrate, da dele vino izključno le na določene odrezke. Po končani delitvi vina je predložiti odrezke, nalepljene na papir po 100 odrezkov na eno polo, vodoravno 10, navpično 10. Razbremenitev sledi samo na osnovi vrnjenih odrezkov.

Vsakodnevno oddano količino je zvečer po zaključku zabeležiti v register.

Kakovost vina in cene bodo trajno nadzirane. Cene vinu so: na drobno:

1. namizno belo ali rdeče vino do 10% din 26.—;
2. veltlinec, portugalka, frankinja din 28.—;
3. šipon — haloški, laški rizling din 28.—;
4. beli burgundec, silvanec, rulandec din 30.—;
5. renski rizling din 30.—;
6. muškatni silvanec, dišeči traminec in muškat din 32—.

Vključene so vse trošarine in davek na poslovni promet.

Vino se sme točiti tudi čez ulico

Vinski trgovec mora vsakemu gostilničarju izdati račun z označbo količine, vrste vina in cene.

Telefonska štev. MOOF za okrožno mesto Ljubljana, Prešernova ul. 3-II., je **20-16.**

Važno za kadilce. Obveščamo vse kadilce in kadilke, da so prispele vžigalice, da iste takoj dvignejo, ker sicer po oddaji odrezkov kadilec izgubi pravico do vžigalic. — **Združenje trafikantov.**

Kvart Vrtača sporoča gospodinjskim pomočnicam, da imajo važen skupen sestanek v četrtek 26. 7. ob 8 zvečer v Trgovskem domu. Vljudno vabljene vse.

Okrožni odbor OF Maribor, odsek za industrijo in rudarstvo, oddelek za kemijo poziva vse kemike, laborante in vse druge strokovne delavce na polju kemije, da se udeleže občnega zbora dne 28. julija 1945 ob 16. uri v dvorani OOOF Maribor, Ciril-Metodova ul. 1-II.

Železniško podporno društvo (Mariborsko) v Ljubljani obvešča člane iz bivše Ljubljanske pokrajine, da od 1. julija 1945 zopet zbira predvojne prispevke din 6.50, 14, ter izplačuje posmrtnine din 3.200, 8.000.

Državno zdravilišče Rimske Toplice naznanja občinstvu, da je prosto kopališče za termalno vodo na sončnem prostoru odprto tudi za civilni promet. — Kopališče je odprto vsaki dan razen ob ponedeljkih.

Vsem tovarišem in tovarišicam pošiljamo iz šole v Sovjetski zvezi ob priliki zmagovitega zaključka vojne in osvoboditve Jugoslavije, čestitke in pozdrave slovenski partizani: Hlavaty Zdenko, Milavec Boris, Repenšek Vlado, De Glerija Mitja, Primic Mitja, Urbas Rudi, Zupančič Dušan, Paljevec Vojko, Černovšek Branko. — Harkov, 11. maja 1945.

Tov. dr. Osolnik Janez, zdravnik v Mostah je izvršil pregled 90 otrok pri odhodu v kolonijo brezplačno, s čimer je pokazal svoje razumevanje za naše potrebe. Kvartni odbor Zelena jama se mu zato iskreno zahvaljuje.

Tovariši iz IX korpusa in komande mesta Sežane! Vsakogar, ki je poznal Jolando Braj, part. ime Sava, in bi mogel dati o njej kakršne koli podatke ali ima mogoče kako njeno sliko, vljudno naprošam, da to sporoči na naslov: Jare, Ljubljana, Dolničarjeva 4.

Obveščam moja dva sinova-partizana, Alojzija in Lovrenca, da sem se z družino srečno vrnil iz nemške internacije. Prosim ju, da se mi javita. — Lovro Korošec, Boh. Bistrica 168.

Podatki o obrtniških delavnicah. Obrtniki vseh strok — **izvzemši kovinarske** in lesne stroke — iz mesta Ljubljane in okolice (Št. Vid, Dobrova, Orle, Posavje) se ponovno pozivajo, da **najkasneje do 3. avgusta t. l.** predlože sledeče podatke: Ime in sedež podjetja, kaj izdeluje, v kakšnem stanju se nahaja delavnica, vrsta in število strojev, število sedaj zaposlenih pomočnikov in vajencev, število, ki bi se ga največ dalo zaposliti, koliko in katere vrste sirovin in pomožnih sredstev potrebuje povprečno **mesečno,** koliko znaša sedanja zaloga. Te podatke je treba pismeno predložiti osebno ali po pooblaščencu pri industrijsko-obrtnem odseku Mestnega odbora OF v Ljubljani, Gosposka ul. št. 15-I, soba št. 18. Opozarjamo, da bodo upoštevani pri dodeljevanju sirovin in pomožnih sredstev samo oni obrtniki, ki predlože zahtevane podatke.

Tov. Šitnik, otroška vrtnarica iz Št. Vida nad Ljubljano, naj se nujno javi pri Ministrstvu za prosveto — Odsek za šolstvo, Bleiweisova 1-II.

F. D. »Krim« (Lahkoatletski odsek). Vabimo vse atlete in atletinje, ki so se že prijavili, ali se še nameravajo prijaviti v lahkoatletski odsek F. D »Krim«, da dokler v južnem delu Ljubljane ne dobimo primernih lahkoatletskih naprav, prihajajo k vajam na prostor bivšega SK »Ljubljana« ob Tyrševi cesti. Vadimo vsak torek in petek popoldne po 16. uri ter ob nedeljah dopoldne po 9. uri!

Diplomirane filozofke pedagoške grupe ali učiteljice, ki jih veseli znanstveni študij otroških vrtcev, naj se javijo pri Ministrstvu za prosveto — Odsek za osnovno šolstvo, Bleiweisova I-II.

OGLASI

SLUŽBO IŠČEJO

GOSPODARSTVENIK zrelih letih, vsestransko trgovsko verziran, samostojen vodja. Široka veda v vinski stroki, kletarstvo, nega itd., išče zaposlitve kjer koli v Jugoslaviji. Dopisi pod »Vesten in točen« na upr. »Ljudske pravice«. 1592

PRI DOBRI ŠIVILJI iščem mesto kot vajenka. Imam že 1 leto učne dobe. Pelko Terezija, Rogaška Slatina, Sp. Sečovo št. 45.

SLUŽBO SOVOZAČA ali DELAVCA v trgovini sprejme 40letni moški. Naslov v upr. »Ljud. pravice«. 1579

SLUŽBO DOBE

MLINARJE, vajene valjčnih stolov in automatskih oljnih stiskalnic sprejme mlin in oljarna Franc Majdič, Vir-Domžale.

KLEPARSKI POMOČNIKI se sprejmejo v takoj v delo pri Dolžan Franjo, kleparstvo in vodovodne inštalacije, Celje.

KUHARICO, samostojno, za vsa hišna dela k dvema osebama sredi mesta, v komfortno gospodinjstvo, sprejmem takoj. Naslov v ogl. oddelku »Ljudske pravice«. 1576

SPREJMEMO V SLUŽBO mlajšega tovariša, za opravljnje rediteljske službe. Prednost imajo tovariši, ki so izučeni kake obrti (mizar, kolar, ključavničar itd.). Kino Union

GOSPODINJSKO POMOČNICO sprejme takoj dvočlanska družina Saksida v Ljubljani, Dvoržakova ulica 3-II.

V NAJEM

BUFFET ali malo gostilno v mestu Ljubljani, vzamem takoj v najem. Ponudbe pod »Gostilna« na upr. 1591

ZAMENJAMO

STANOVANJE z dvema sobama, veliko kuhinjo in kopalnico v Kranju, zamenjam za enako ali nekaj večje stanovanje v Ljubljani. Ponudbe na ogl. oddelek pod »Čimprej«. 1593

ZAMENJAM DVOCEVNI RADIO in dobro ohranjeno moško kolo, za dobro ohranjen večcevni radioaparat. Naslov v upr. »Ljudske pravice«. 1589

PRODAMO

Prodam PETELINČKE (evergelne). Kolodvorska ulica 23.

POIZVEDBE

Tov. ZDENKOTA, ki se nahaja pri Narodni Obrambi v Žirovnici, prosim, da mi čimpreje pošlje kolo oziroma se osebno zglasi radi vrnitve posojenega denarja. Kolo naj pošlje na naslov: Hajnrihar Vera, Boh. Bistrica 146.

RAZNO

POZIV! Dotični, ki je kupil harmoniko znamke »Drago Janc«, 3½ tonsko od Borštnarja Franca iz Škofljice, da harmoniko takoj vrne, da ne bo imel neprijetnih posledic, ker je poznan. Odda naj jo v upr. »Ljud. pravice«, Miklošičeva 5.

TOVARNA OLJA HROVAT & KOMP.

Ljubljana-Moste, Tovarniška ulica 41

opozarja vse lanske pridelovalce sončnic, bučnic, repice in maka, ki to seme še imajo, na razglas Ministrstva za trgovino in oskrbo, s katerim je **dovoljena predelava semena v jedilno olje do 27. t. m.**

Pridelovalec odstopi temu ministrstvu polovico olja, polovica in vse tropine pa ostanejo njemu.

Kdor torej namerava dati seme v predelavo, naj ga zanesljivo dostavi do gornjega dne!

Glede prevzemanja, vračanja olja in tropin ter obračuna se ravnajte po naših navodilih, objavljenih 20. t. m.

GROBOVI

V cvetu mladosti je odšel v večnost naš dragi sin, brat, stric, bratranec in svak

VEROVŠEK MARJAN

uradnik javnih skladišč

Našega ljubljenega sina smo položili k večnemu počitku v ponedeljek, dne 23. t. m. ob 17.30 iz kapele sv. Nikolaja na Žalah k Sv. Križu.

Ljubljana, Višnja gora, Bobovo, 21. julija 1945.

Žalujoči: mati, bratje, sestre in ostalo sorodstvo.

Vsem, ki ste našega tako dobrega, umrlega

HROVATINA IVANA

radi imeli, njegov spomin počastili s cvetjem in darovi za dobrodelne namene, ga spremili k večnemu počitku, za izraze sožalja in gosp. primariju dr. Brandsteterju za požrtvovalno lajšanje bolečin, se prav lepo zahvaljujemo. Slovesna maša zadušnica se bo darovala pri oo. frančiškanih v soboto, 28. t. m. ob 7. uri pri glavnem oltarju.

Žalujoči ostali.

PADLI ZA DOMOVINO

Zadnje besede ljubljene hčerke

FILIPOVIČ NADE

Vsem borkam in borcem pošiljam iskrene pozdrave in se poslavljam: pogumno naprej!

Tako se je poslovila v 17. letu svojega življenja in ga žrtvovala v borbi proti okupatorju za boljšo in srečnejšo bodočnost svojega naroda. Od vseh predpostavljenih pohvaljeno hrabro borko bomo ohranili v večnem spominu. Težko ranjena je bila dne 31. VII. 1944, podlegla pa 7 dni pozneje dne 6. 8. 1944.

Globoko žalujoči:

oče Franjo, mati Zofija, sestra Sonja in ostali sorodniki.

Boreč se za svobodo svoje domovine je bil pod Ratitovcem ujet in kot talec dne 31. decembra 1943 v 23. letu starosti v Medvodah ustreljen naš ljubljeni brat, stric, svak

ŠMID LOJZE - ŠVEJK

posestnik

Njegovo truplo počiva v Medvodah v skupnem grobu s 24 drugimi tovariši. Naj bo Tebi in Tvojim sotrpinom lahka svobodna slovenska zemlja.

Selca, Bukovica, Št. Gotard, 18. julija 1945.

Žalujoči: **Janko, Peter,** brata; **Angela** por. **Rihtaršič, Julka** por. **Lebar,** sestri — ter ostalo sorodstvo.

RADIO SVOBODNA LJUBLJANA

Dnevni spored za torek, 24. t. m.

7—7.15 Koračnice — 7.15—7.45 Napoved časa, poročila in objave — 7.45—8 Slovenske narodne pesmi — 8—8.15 Ženski kotiček — 8.15—9 Odlomki iz oper in operet — 12—12.15 Na haromoniki igra Miha Meh slovenske pesmi — 12.15—12.30 Pregled tiska — 12.30—13 Mandoline, kitare, ksilofon in še kaj — 13—13.20 Napoved časa, poročila in objave — 13.20—14 Mali operni orkester vodi Albert Jermol — 18—18.30 Pionirska ura — 18.30—19 Pisana glasba — 19—19.30 O XIV. diviziji govori novinar L. Kianta — 19.30—20 Klavirski koncert — 20—20.20 Dr. Lemež, predsednik komisije za upravo narodne imovine govori o narodni imovini — 20.20—20.40 Slovenske pesmi poje Komorni zbor Radia Ljubljana pod vodstvom dirigenta Antona Neffata — 20.40—21 Koncert saksofonista Srečka Dražila, pri klavirju Bojan Adamič — 21—21.20 Napoved časa in poročila — 21.20—21.30 Godalni kvartet — 21.30—22 Koncert violinista Maksimiljana Skalarja, pri klavirju Bojan Adamič — 22—22.15 Oddaja za tovariše v taboriščih po Nemčiji — 22.15—22.30 Dnevnik Radia Ljubljane — 22.30—23 Večerni simfonični koncert — 23—24 Plesna glasba.

KINEMATOGRAFI

KINO UNION: Češki film »Vražji študenti« in slovenski kulturni film »Vrba«. Predstave od 17.30 in 20.30 uri.

KINO MATICA: Francoski film »Edvard VII«. (»Entente cordiale«). Predstave ob 17.30 in 20.30 uri.

KINO SLOGA: Italijanski film »Vanina-Vanini« po Stendhalovi noveli, ki ga fašistične oblasti niso dovolile predvajati; dodatek sovjetski dokumentarni film »Osvoboditev Beograda«. Predstave ob 17.30 in 20.30 uri.

KINO MOSTE: Sovjetski film »Ivan Grozni«. Predstave ob 20. uri.

KINO KODELJEVO: Ameriški film »Moj Bill — mati« in slovenski dokumentarni film »Ljubljana pozdravlja osvoboditelje«. Predstava ob 20. uri.

Raznašalce (-ke)

za okraje Rožna dolina, Kodeljevo in Dravlje

sprejme uprava »Ljudske pravice«

Nemški ujetniki odstranjujejo na Jesenicah sledove zla, ki so ga sami povzročili

Rokopise sprejema uredništvo »Ljudske pravice«, Ljubljana Kopitarjeva ul. 6/III. ★ Telefon uredništva in uprave štev. 23—61, 23—62, 23—63, 23—64. ★ Telefon dežurnega urednika: štev. 23—62.
Tiskarna »Ljudske pravice«.